

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinjeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6.— L, polletno
12.— L, celoletno 24.— L; za inozemstvo: celoletno
30.40 L — Posamezna številka 60 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 6. septembra naslednje vojno poročilo: Na fronti v Egiptu včeraj ni bilo posebnega poudarka vrednih borb.

Italijansko in nemško letalstvo je bilo zelo živahno in je napadlo večkrat z vidnimi učinki skupine tankov in motornih vozil

v sprednjih črtah in v zaledju sovražnika. Naša letala so močno bombardirala nasprotna letališča v pasu južnozahodno od Aleksandrije. V številnih spopadih so lovci osi sestrelili 16 angleških letal. Nad Kreto so bili med napadom ameriških letal sestreljeni štiri »Liberatorji«; dve letali so uničili nemški lovci, dve pa protiletalska obramba otoka. Naši bombniki so tudi včeraj odvrgli na letališče v Mikabi številne rušilne in zažigalne bombe. Z raznih vojnih poletov se niso vrnili tri naša letala. Angleška lovska letala so obstreljevala s strojnimi ribiške čolne na morju pred Sicigliano Marino (Agrigento). En ribič je bil ubit, nekaj pa ranjeno.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 6. septembra poročilo, iz katerega povzemamo:

Na Tamanjskem polotoku je bil v naglih sunkih proti jugu strt poslednji odpor sovražnika in s tem zavzet ves polotok vzhodno od Kerske ožine.

Zajeti so bili številni ujetniki in zaplenjeno 37 lahkih in težkih topov. Pred Novorosijskom prodirajo nemške in rumunske čete proti močno zgrajenim postojankam v hudih borbah zmerom bliže mestu. Nemški brzi čolni so prodrl v vzhodni del Črnega morja. Potopili so štiri parnike in manjše ladje. Na Kavkazu so zavzele gorske čete po večdnevni bojih proti trdovratnemu sovražniškemu odporu nadaljnji visokogorski prelaz. Ogorčeni boji okrog Stalingrada se nadaljujejo. Tudi včeraj so se izjalovili s sodelovanjem letalstva razbremenilni napadi zelo močnih sovražniških sil s severa. Pri tem je bilo uničeno 84 tankov. Na prostoru okrog Voroneža je bilo med sovražniškimi letalskimi napadi na nemško letališče v spopadih v zraku sestreljeno 27 sovjetskih letal brez lastnih izgub. Južnozahodno od Kaluge in južnovzhodno od Rževa so bili sovražniškovi napadi spet brezuspešni. Okrog mostišča pri Volhovu, južno od Ladoškega jezera in na obkoljevalni fronti pri Petrogradu so se izjalovili ponovni napadi sovražnika.

Iz izrednega poročila nemškega vrhovnega poveljništva 6. septembra povzemamo, da je

padla pomorska in celinska utrdba Novorosijsk,

zadnje važno rusko vojaško pristanišče. Po poročilu nemškega vrhovnega poveljništva 8. septembra je bilo ujet 6758 sovjetskih vojakov in zajeto 14 tankov, 90 topov, en oklopni vlak in več ladij. Sovjetske izgube so bile izredno hude.

Po vesti iz Bangkoka je neki Indijec, oborožen z revolverjem,

izvršil atentat na podkralja Indije, lorda Linlithgowa.

Atentator je bil aretiran in takoj ustreljen. V smislu odloka, ki ga je vlada podkralja pred dnevi objavila, so bili v Kaikuti aretirani trije Indijci in brez razprave ustreljeni pod obtožbo, da so sodelovali pri napadu na vlak, ki je prevažal angleške čete. To dejanje je povzročilo demonstracije po vsem mestu. V spopadih med policijo in demonstranti je bilo ranjenih 12 Indijcev in nekaj policistov. V Bombayju so angleška oblastva aretirala Pandita šarne, člana odbora vseindijskega kongresa. Zaradi aretacije Pandita šarne so bili v Bombayju veliki izgređi.

Po vesti iz Lizbone je izvrševalni odbor angleške delavske stranke izjavil, da

Konjeniški oddelki Italijanske Vojske v Rusiji na področju Dona

Prijava in razdelitev krompirja in fižola

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbo, ki je bila objavljena v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« 29. avgusta in je stopila v veljavo na dan objave.

Ves pridelek krompirja in suhega fižola letošnje letine morajo prijaviti pridelovalci Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu (Prevodu) v desetih dneh potem ko so pridelek spravili. Prijave na posebnih obrazcih, ki se dobe pri občinskih uradih, se morajo vložiti pri občini, kjer je kmetijsko gospodarstvo. Kmetijska gospodarstva, ki se raztezajo na področju več občin, morajo v vsaki občini prijaviti svoj tamkajšnji pridelek. Izpolnjene prijave morajo občine pošiljati Prevodu tedensko.

Ves prijavljeni pridelek je pod zaporo in na razpolago Prevodu. Pridelovalec sme zadržati za potrebe družine, za seme in za živino naslednje najvišje količine, ki pa jih je treba všteti v prijavo:

1) neposredni pridelovalec za sebe in za vsakega člana družine, ki se pri njem vzdržuje, 120 kg krompirja in 10 kg fižola;

2) posredni pridelovalec za sebe in za vsakega člana družine, ki se pri njem vzdržuje, 80 kg krompirja in 8 kg fižola;

3) za vsak hektar zemlje, ki se posadi s krom-

pirjem, 20 metrskih stotov, in za vsak hektar zemlje, ki se posadi s fižolom, 150 kg;

4) za vsakega prašiča, določenega za pitanje, po en metrski stot krompirja, če ne prideluje turščice.

Pridelek pod zaporo po tej naredbi odkupuje, zbira in razdeljuje Prevod, pri čemer pritegne po potrebi za pomoč v ta namen pooblaščenega ustanove ali tvrdke. Prepovedan je prevoz kakršne koli količine krompirja ali fižola, če ga ne spremlja posebna prevoznica, ki jo izda Prevod. Če se obdeluje zemljišče za polovični pridelek ali kolonsko, so obvezani na vzajemno prijavo tako lastnik kakor tudi spolovinar ali kolon.

Ne glede na višjo kazni, če bi bilo dejanje hujše kaznivo, se kaznujejo kršitelji določb te naredbe in odredb, ki jih izda Prevod v izvrševanju njemu podeljenih pooblastil, samo v denarju do 5000 lir ali pa po teži dejanja tudi združeno z zaporom do dveh mesecev, vselej pa se odredi zaplomba blaga. Kazni izrekajo upravna oblastva prve stopnje, v ljubljanski občini pa Kr. kvestura, in sicer po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX.

S to naredbo se razveljavljajo vse nasprotujoče ali z njo nezdružljive določbe.

ni mogoče nikakršno sodelovanje stranke s komunistično stranko.

Opozorilo navaja, da je še v veljavi odločitev, da ne bo sodelovala s komunistično stranko in da bodo storjeni disciplinski ukrepi proti članom stranke, ki tega ne bodo upoštevali. Opozorilo navaja med drugim: »Nikoli se ne sme spregledati dejstvo, da komunistična stranka ne podpira vojnih prizadevanj zaradi tega, ker je Anglija v nevarnosti, in ker gre za usodo demokracije, temveč samo zaradi tega, da bi delovala v prid Rusiji. V teh žalostnih dneh, ko angleški komunizem tekmuje z angleškimi politiki, ki še vedno niso doumeli komunističnega sleparstva, je potrebno, da so delavci na straži.« Londonski do-

pisniki švedskih listov med drugim naglašajo: Angleška komunistična stranka je zadnji čas v ozračju angleško-sovjetskega zavezništva razvila delovnost, ki v široki angleški javnosti in tudi v delavskih vrstah nikakor ni zaželena. Izvršni odbor delavske stranke je objavil javno svarilo pred sodelovanjem z angleško komunistično stranko. V tem svarilu je med drugim izrecno naglašeno, da ostane še nadalje v veljavi sklep, ki je bil sprejet na lanski letni skupščini, da delavska stranka ne bo sodelovala s komunistično stranko. Svarilo pravi, da se morajo zlasti delavci in delavke varovati vpliva angleških komunistov, ki so v propagandi za vojno celo nadkrilili ostale angleške politične struje.

GOSPODARSTVO

Zeleno gnojenje je še premalo v veljavi

Ker je zeleno gnojenje pri nas še kaj malo znano, je potrebno spregovoriti besedo o njem. Nekaterim rastlinam je svojstveno, da črpajo iz zraka dušik in da ga spravljajo, kolikor ga je preveč, v nekatere mehurčke na koreninah. Take rastline, metuljnice ali stročnice imenovane, med katere spadajo fižol, grah, grahoviča, esparzетка (medena detelja ali orehovec), inkarnatka (rdeča detelja), bob, soja in druge, vsejemo in jih, kadar cveto, podorjemo. S tem spravimo precej dragocenega dušika v zemljo.

Ta način gnojenja je posebno važen za visoko ležeče sadovnjake. Prevažanje gnojja povzroča namreč spricho oddaljenosti in strmih poti marsikomu obilo stroškov in mučnega dela. Pomembne važnosti je zeleno gnojenje tudi za kraje z majhnim številom živine. Ponekod to sijajno metodo že dalje časa uporabljajo. Zavoljo tega bi bilo odkritosrčno želeli, da bi se sčasoma tudi pri nas zeleno gnojenje bolj razširilo, ker bi našim obdelovalcem zemlje brez dvoma zelo koristilo.

J. Terčič.

Pravilno shranjevanje krompirja

Rani krompir je letos splošno zelo dobro obrodil. Žal, da tega ni mogoče reči o poznem krompirju, ki je ponekod prav slab, pa še objeden od miši in drugih škodljivcev po vrhu. Tudi gnilih gomoljev je precej vmes.

Opozarjamo, da naj še ne kopljejo tistega krompirja, ki ima še zeleno krompirjevko. Krompir je zrel, ko se je krompirjevka posušila. Izkopani krompir naj se posuši na njivi! Če pa to ni mogoče, ga posušimo doma, preden ga shranimo. Vlažen krompir bi se nam kmalu spridil, vnel in zgnil. Le dobro presušeni krompir se bo čez zimo dobro ohranil.

Če imamo na razpolago klet, pripravimo posebne zabojke, ki naj bodo meter visoki, a med posameznimi deskami pri stranicah vsaj za dva prsta prostora. Zaboj postavimo na opeko, da ne stoji na mrzlih tleh, in nasujemo vanj krompirja. Če

je klet suha, temna in primerno topla, se krompir dobro ohrani. Svetla, vlažna in mrzla klet ni za krompir.

Proti mrazu sta najboljši sredstvi časopisni papir in žakljevin, s katerim zaboje obdamo. Ker svetloba škoduje krompirju, da postane zelen in steklen in začne odganjati, moramo okna v kleti zagrniti. V vlažnih kletih zračenje ne pomaga dosti. Krompir začne gniti in razvijajo se razne glivičaste bolezni in plesni. V tem primeru je najboljša, da potresemo krompir s pepelom in s presušeno mivko, kateri primešamo nekaj ogljenega prahu.

Preden shranimo krompir za zimo, ga moramo dobro prebrati. Obtočen, vsekani, objeden in nezrel krompir shranimo zmerom posebej in ga čimprej porabimo.

Drobne vesti

Pred setvijo ozimne. Medtem ko je še mnogo pridelkov na polju, mora kmet že v septembru začeti dela za ozimno setev. Najprej mora sejati ječmen, potem rž ali ozimno mešanico in naposled pšenico. Če je le mogoče, naj poseje s sejalnimi strojem, kar omogoča prihranek pri semenu, poleg tega pa žito bolje uspeva. Pri tem je treba pripomniti, da terja ozimno žito, zlasti rž, sesedeno zemljo in je treba sejati v dovolj izsušeno zemljo. Setev je treba takoj prekiniti, če se zemlja maže. Gornji zahtevi kmet najboljše zadosti, če po zgodnjem krompirju ali po krmilnih rastlinah zemljo sprši, pognoji z dodatnim umetnim gnojilom (na primer s fosfatnim gnojilom), nato pa srednje globoko preorje in pusti zemljo 10 do 14 dni, da se sesede.

Apnenje in gnojenje travnikov. Na travnike in pašnike je treba vsako četrto leto raztrositi apneni prah. Pognojijo pa se travniki z umetnimi gnojili (kaljevo soljo, kostno moko ali fosfatno žlindro) le v primeru, da se travniki niso poapnili. Raztrositi je tudi kompost, če je na razpolago. V deževnih dneh je dobro postrgati ceste in postrgano blato uporabiti z drugimi odpadki za napravo novega komposta.

Krave naj se pasejo, dokler je mogoče. Dokler je mogoče, naj se pase živina tako, da je to njena glavna hrana. Boljša dodatna hrana naj se daje v hlevu govedu in svinjam, ki jih pitamo. Švinje za domači zakol naj bodo spitate pred božičem. Zdej, ko kmet že ve, koliko bo imel živinske krme do prihodnje pomladi, naj presodi, kako bo s hrano shajal. Razumen gospodar naj

ne prodaja živinske krme, če je nima odločno preveč.

Gobja hrana za perutnino. Rejci perutnine bodo pozimi v zadregi za prehrano. Za perutnino so gobe važna prehrana. V ta namen so uporabne prav vse vrste užitnih gob, tudi take, ki so za človeško hrano manjvredne, odnosno neokusne. Tudi odpadki pri trebljenju gob se lahko porabijo. Gobe je treba posušiti, nato zdrobiti in tako zdrobljene mešati med mehko pičo. Nekateri gobe prekuhajo, nato stlačijo v hlebčke ali kepe in jih na peči ali v peči posušijo, potem zdrobljene trosijo perutnini, bodisi mešane z drugo krmo ali tudi same.

Kdor se bavi z rejo kuncev, mora tudi poznati rejsko književnost. Prav dobra je knjižica z naslovom »Gospodarska reja kuncev«, ki je izšla letos v drugi izdaji, kar priča, da je bilo med rejci veliko povpraševanje po njej. Knjižico je izdala Zveza društev »Mali gospodar« v Ljubljani, ki je sploh zelo delavna na področju reje malih živali. Knjižica nam opisuje kunčje pasme in lastnosti posameznih pasem, dalje kunčnice, prehrano, razplod, čiščenje hlevčkov, kunčje bolezni, izkoriščanje produktov in drugo. Ima tudi mnogo slik. Knjižica je lahko umljiva; potrebna je starim rejcem kakor še zlasti novim. Založila je knjižico Ljudska knjigarna v Ljubljani, dobiva pa se v vseh knjigarnah. Šteje 118 strani in stane 14 lir.

Kaj seješ in sadiš v septembru. V septembru je zadnji čas za setev motovilca, zimске solate in radiča. V tem času se posadi zimski česen in presade jagode.

Pridobivanje in raba kuriva

V »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« iz dne 2. septembra sta bili objavljeni naredbi Višokega komisariata o ureditvi pridobivanja, trgovine in porabe rudniškega kuriva in predpisi o pridobivanju, razdeljevanju in porabi lesnega kuriva in drv.

Poraba kuriva za industrijske namene in za potrebe civilnega prebivalstva ne sme za nobeno družino zajednico, ustanovo, tvrdko, javni obrat in urad presegati količine, ki jo določi pokrajinski korporacijski svet po zaslišanju odbora, ki se ustanovi pri korporacijskem svetu in sestoji iz enega odpolanca Zveze narodne fašistične stranke v Ljubljani, pokrajinskega korporacijskega sveta, mestnega poglavarstva ljubljanskega, državne gozdne milice, dveh odposlancev pokrajinske zveze delodajalcev, odseka za industrije in odseka za trgovce in dveh odposlancev Pokrajinske delavske zveze, odseka za industrijske delavce in odseka za trgovinske delavce. Količina

kuriva, kolikor presega maksimalno nakazilo pokrajinskega korporacijskega sveta, porabnikom, bodisi za industrijske namene kakor za potrebe civilnega prebivalstva je na razpolago pokrajinskemu korporacijskemu svetu. V območju mesta Ljubljane ni dopusten noben prevoz kuriva brez predpisane spremnice, ki jo izda pokrajinski korporacijski svet. Prevoz kuriva, določenega za oskrbo mesta Ljubljane, je dopusten samo s pooblastitvijo pokrajinskega korporacijskega sveta. Državne železnice in prevoznika podjetja smejo prevzeti kurivo za prevoz v Ljubljano samo, če se jim predloži tako pooblastilo.

Od dne objave te naredbe bo razdeljeval drva in lesno ogelje, potrebna za industrijo in za civilno prebivalstvo, v mestu Ljubljani v mejah nakazil pokrajinskega korporacijskega sveta porabnikom izključno le mestni preskrbovalni urad v Ljubljani neposredno ali pa preko pooblaščenih prodajal v mestu. Za nabavljanje množin drv in les-

nega ogelja, določenih za oskrbo mesta Ljubljane pri pridelovalcih, so izključno pristojni mestni preskrbovalni urad ali pa od njega pooblaščen ustanove in trgovci. Pridelovalcem je prepovedano prodajati drva in lesno ogelje, določena za mesto Ljubljano, kateri koli osebi ali ustanovi, razen v prednjem odstavku navedenim.

Od dne uveljavljanja te naredbe je v območju mesta Ljubljane kakršna koli prodaja drv in lesnega ogelja dopustna samo s pooblastitvijo mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani. Prevozi drv v mestu samem so dopustni samo s pooblastitvijo omenjenega urada in ob predložitvi spremnice, ki jo izda ta urad. Ta naredba je stopila v veljavo 2. septembra.

Silno rodovitna črna zemlja v Rusiji

Nemške čete so napredovale proti Kavkazu čez področje črne zemlje, o kateri Evropeci ne vemo dosti več, kakor da so to rodovitna tla, ki dajejo obilne žetve. Kaj je črna zemlja? To so rodovitne pokrajine z obilnim humusom, kakršnega najdemo skoro v vseh stepah. Črna zemlja je prihka; zato prepušča zrak in vodo in vsebuje dragocene snovi, ki so potrebne bilkam in zelo redline. Črna zemlja ne potrebuje umetnega gnojila. Črna zemlja je zelo sprejemljiva za solne žarke, kakor vse, kar je črna in sploh temnega, in jih dolgo časa drži v sebi. Najrodovitejša je tista črna zemlja, ki ima tudi apno v sebi. Taka je odlična za žito, za sladkorno peso, za oljnice, za industrijske rastline in za različno krmo.

Pokrajine s črno zemljo so povsod na vsem svetu, razen v Avstraliji. Obsegajo približno šest odstotkov zemске površine. Indija ima najboljša tla s črno zemljo, ki sega do treh metrov globoko, zato odtodni kmetovalci sploh ne poznajo umetnega gnojila.

Približno tako dragocena so prostorna črna polja v Ukrajini (Lvov-Kijev-Harkov-Stalingrad) vse tja noter v Sibirijo na velikanski površini treh milijonov kvadratnih kilometrov. To področje se razteza na daljavo svojih 1600 km. Na zapadu je področje črne zemlje široko do 1000 km, proti vzhodu pa se počasi ožja. Področje Dona in Ukrajine je osrčje črne zemlje z globino do poldruga metra.

Podobno veliko področje črne zemlje ima Kanada, delno pa tudi Zedinjene države, Argentina in Urugvaj.

Poteze na obrazu so zrelo značaja

Da lahko spoznamo duševnega delavca v prvi vrsti po njegovem čelu, je veljalo včasih za neizpodbitno. Zdej so pa prišli učenjaki do prepričanja, da to ni res. Znanstveniki so namreč ugotovili, da po 25. letu, ko človek povsem doraste, ni več mogoča pomembnejša izprememba zunanje oblike lobanje, ki naj bi bila posledica napetega duševnega dela. Če imajo nekateri ljudje, ki se pečajo po večini z duševnim delom, vendar lepo izoblikovano čelo, si lahko pojasnimo to tudi z začetkom pleše. Tudi nekatere otroške bolezni lahko povzročijo, da dobi človek čelo misleca.

Lahko pa oblika lobanje nekaj pove o človekovem značaju ali notranjem življenju, vendar so v tem pogledu mnogo važnejši mehki deli glave. Profesor Lange je v 50 letih svojega zdravniškega delovanja zbral mnogo slik raznih ljudi od dojenčkov do starčkov. Pri medsebojni primerjavi teh slik je prišel najprej do ugotovitve, da so izpremembe v obliki obraza skoro pri vseh ljudeh enakomerne. Okrogla otroška lica imajo pod kožo debele maščobne blazine. Pozneje te blazine izginejo, a na stara leta se lica spet zaokrožijo. To je prirodna zakonitost, iz katere pa ne moremo sklepati ničesar določenega o izpremembah izraza na obrazu.

Več nam povedo mišice, ki se vsak dan krčijo in raztezajo, dokler ne pokrijejo obraza gube. Po mnenju profesorja Langeja je vsaka guba posledica živahno delujoče mišice. Nasprotno je pa vsaka mišica odraz gotovega notranjega razpoloženja. Kdor se lahko smeje, je tudi zmerom dobre volje. Gube, povzročene od pogostega gibanja mišica smeja, kažejo torej na uravnovešene in vedrega človeka. Prav tako pa lahko spoznamo po obrazu mrkega človeka. Veselje in žalost nista edina občutka, ki se izražata na obrazu. Tudi zagrenjenega ali zagrizenega človeka lahko spoznamo že po obrazu, če poznamo zvezo med notranjim življenjem in mišičevjem obraza. Človekovo notranje življenje in značaj se izražata delno tudi na ustnicah in očeh.

Kdor zna torej dobro razločevati poedine mišice in od njih povzročene gube na obrazu, govoreče o bolezni, samopremagovanju ali jezi, najde tudi pot do opazovanja človekove notranjosti, da si lahko ustvari pravo sliko o njegovem značaju. Človeku nagle jeze se ni treba razburiti, da lahko takoj vemo, s kom imamo opraviti. En sam pogled na njegov obraz nam zadostuje, da ga spoznamo kot takega, kakršnega nam pokažejo gotove gube.

ŽENA

NORAH LOFTS

V SUŽENJSTVU

Trenutek nato je že zadrdrala kočija in po kamenitih tleh dvorišča so zatopotala kopita. Takoj nato se je oglasil poštni rog. Kočija je zdrdrala skozi vežna vrata na cesto. Ela je še zmerom stala tam in strmela v denar. Bil je zlatnik. Nazadnje je dvignila krilo in denar spustila v žep, ki ga je imela prišitega na spodnjem krilu. Nato je pokleknila in nadaljevala snaženje.

Tla so centimeter za centimetrom dobivala svež lesk. S hodnikom je bila skoro gotova, ko se je vrnil krčmar.

»Kaj ti je dal ta norec?« je vprašal. Zdaj je bil to spet Wainwright, kakršna ga je poznala Ela.

»Gvinejo...« je tiho priznala.

»Sem jo daj!«

Koža njenih rok je bila nagubana in hrpava. Minila je cela minuta, preden so njeni neobčutiljivi prsti otipali denar.

»No, ali bo kaj?« je vzkliknil Wainwright.

Naposled mu je dala denar. Spustil je plen v svoj hlačni žep in zagodrnjal: »Če boš izgubljala s pankrtom čas, bo moral iz hiše, pazi se! In če bo kričal, tudi.«

Ela je vroče blagoslovljala gospoda Coldhama in njegov denar, s katerim si je bila odkupila dovoljenje, da sme imeti otroka pri sebi. Znova je pokleknila in se sklonila do tal.

DRUGO POGLAVJE

Nikdar ni bilo bolj tihega otroka od Hestere. Trikrat na dan je bila hranjena: ob svitanju zimskega jutra, opoldne, ko je imela Ela svoj počitniški prosti čas, in zvečer, ko je prišla do smrti utrjena v svojo podstrešno sobico... Ves ostali čas je otrok mirno ležal na trdi blazini sam, brez nadzorstva, v svojem lastnem blatu, ki ga je utegnila Ela le za silo očistiti.

Ela je prišla v gostilno z devetimi leti. Od tistega časa je delala nepretrgoma po sedemnajst ur na dan. Razen kratkega opoldanskega odmora ni imela niti ene proste ure. Od petih zjutraj do desetih zvečer je morala snažiti hodnike, prati, pomivati posodo. In ker je brez ugovora opravila vsako delo, ki so ji ga bili odkazali, so ji nalagali tudi takšna opravila, ki bi jih morala sicer opravljati manj uslužna in manj ubogljiva dekleta.

Ko je prišla zvečer po škripajočih stopnicah na podstrešje, je bila tako utrjena, da je komaj zmogla pomiriti in nahraniti otroka ter ga za silo počistiti. Po tem najnujnejšem čiščenju je takoj zaspala.

Prvi dve leti svojega življenja je preživela Hestera popolnoma naga. Pozimi ji je postelja dajala potrebno toploto, poleti pa ni potrebovala obleke, saj je ni nihče videl. Da ne bi otrok zapustil edinega mesta, na katerem je bil varen, ga je Ela trdno privezala k posteljni nogi.

Hestera torej ni imela tovariša za igre. Pa tudi igrač ne. Ko je prišel čas, da jo je začela mati navajati na umetno hrano, je dobivala iz dneva v dan to, kar so bili skuhati v gostilniški kuhinji. Če je otrok prenesel hrano, je bilo dobro, če ne, jo je pač vrgel iz sebe. Ela je morala takoj v spodnje prostore in ni vedela, da se je želodec uprl težki hrani.

Elina čustva do otroka so se dan za dnem krepila. Njen hripavi in medli glas je zvenel mehko in blago, kakor hitro je zaprla za seboj vrata podstrešne sobice in ji je pogled obvisel na obrazu, ki se je poln pričakovanja okrenil k njej. Pokleknila je k postelji in zašepetala: »Glej, kaj je mati prinesla svoji majhni, pridni punčki...« Njene nespretno grobe roke so nedopovedljivo nežno polagale v otrokova usta grizljaj za grizljajem, mu gladila kodraste laske in poravnale grobe posteljne rjuhe.

Wainwright pa je v Elino nedopovedljivo olajšanje, kakor se je zdelo, pozabil otroka. Celo prvo leto je Elino srce nemirno tolklo, kadarkoli ga je videla, da ji prihaja naproti. Zmerom je pričakovala, da bo slišala vprašanje: »No, si dala zdaj otroka proč?« Pa tega vprašanja nikdar ni izrekel, in tako je Ela nazadnje menila, da je moral pozabiti otroka. Kajpak je skrbno pazila, da ga ni z ničimer opozorila nanj. Krpe, ki jih je rabila za plenice, je prala v svoji sobi, kajti ostre Wainwrightove oči, ki niso prezrle nobenega kosa perila, mahedrajočega na vrveh v sušilnici, bi se gotovo spotaknile ob teh strganih krpah — in bi seveda zahteval pojasnila, čemu neki tratio čas s takimi conjami.

Naj je bila Ela še tako trudna, nikdar ji ni prišlo na misel, da bi godrnjala zoper delo. Vdano je vlačila težke skafte vode po stopnicah — in četudi bi bila po naključju odkrila Wainwrightov zaklad v tleh njegove sobe, ne bi bila hotela zamenjati z njim. Drobni, umazani otročiček, ki jo je čakal v sobi, ji je bil najdražji zaklad na svetu. Bila je srečna.

Naposled je napočil tisti strašni trenutek!

»Zgoraj je, gospod... zgoraj v moji sobi... je trudoma izpregovorila Ela. »Nobenega dela nimam z njo in nič ne stane. Dajem ji svojo hrano.«

»Gospod Coldham je spet tu.« to je prekinil krčmar. »Po otroku je vprašal. Mislim, da ga hoče videti. Ti mladi gospodje imajo včasih res komične domisleke. Ali pa...« Utihnil je in jo naenkrat pogledal dobrodušno in hudomušno, kakršnega se je kazal navadno pred svojimi gosti. Smehljaje se je nadaljeval: »Je morda on oče?«

»Ne... ne, gospod, zares ni on!« je hitela zatrevati Ela.

»No, vseeno — vsekakor prinesi pankrta dol!«

»Hestera ne more dol.« je zaicljala Ela. »Ne more — nobene obleke nima.«

»Pa ji jo preskrbi. Si boš že kje kaj izposodila. Hočem, naj bo otrok snažen — in ti tudi. Izgini! Kaj buljiš vame! Obriši si roke. Heda, Roza, sem pridi! Danes boš ti prala!«

Roka, ki je bila zmerom nališana in je stregla v točilnici, se je obtavljajoče približala. Očitno se ji je zdelo žaljivo, da bi morala opravljati to ponižujoče delo, a se ni upala ugovarjati. S strupenim pogledom je ošinila Elo in ji vzela krtačo iz rok.

»Tako!« je dejal Wainwright. »Pa naj ti nikaner ne pride na misel, da bi se spet cmerila, Ela. Gospod Coldham te mora videti zadovoljno, zadovoljno in srečno... Si razumela?«

Ela je stopila h gospe Bridgesovi.

»Želiš kaj?« jo je vprašala kuharica.

»Da... jaz... bi rada vedela, kaj bi napravili vi, če bi nujno potrebovali kaj za otroka... kakšno obleko...«

Gospa Bridgesova jo je premerila od nog do glave. »Kaj takega se meni ne more pripetiti!« je karajoče odvrnila. »Kaj si že spet tako daleč?« Pazljivo si jo je ogledala, ker pa je držala Ela roke prekrizane pod predpasnikom, ni mogla ugotoviti, ali je njena sumnja upravičena ali ne.

»Potrebovala bi obleko za svojo punčko. Gospod hoče, da naj bo čedna. Pokazati jo moram nekemu... nekemu gostu.«

»Mar bi gledala, da bi bila sama bolj čedna!« je zagodrnjala gospa Bridgesova. »Nemara bi potem spet vrgel kdo oko na tebe... Otroško obleko? Kaj pa jaz vem, kje naj jo vzameš! Vprašaj mater Fennovo. Oni dan je spet pokopala takega majhnega črvička. Nemara, da ji je kaj ostalo.«

Ela se je branila misli, da bi se zatekla k

tej strašni ženski, toda drugega izhoda ni bilo. Vzdihujoč se je odpravila na pot, silila se je k nagli hoji in srednji je vsa zasopla obstala pred kočo, v kateri je živela starka. Eline zahteve po snagi niso bile pretirane, ob pogledu na nesnago, ki jo je zagledala tu, pa jo je obšel stud, a najbolj odurna sredi vse te odurnosti je bila mati Fennova. Lasje so ji bili skrotovičeni, nagnili črni zobje so ji štrleli iz slinavih ust, na koncu grdih rok pa je imela črnoobrobijene kremplje. A da je oblihl Elo hladno znoj po hrbtu, ni bil kriv pogled na vso to umazanost, temveč misel, kaj vse se godi v tem prostoru z otroki, ki jih mati Fennova jemlje v »rejo« in ki jih čez nekaj mesecev odnašajo mrtve iz hiše. Ela se je plašno ozrla okrog sebe, boječ se, da ne bo vsak trenutek zagledala nekje iztegnjeno otroško trupelce.

Ko je mati Fennova izvedela za Elino željo, je brž izjavila, da ji lahko ustreže. Od krevsala je k omari in vzela iz nje čedno otroško obleko, prav takšno, kakršno je hotela imeti Ela za otroka, prave velikosti, čedno in iz dobrega blaga. Poželjivo je strmela v to majhno, čudovito reč, ki jo je starka držala proti svetlobi. »Stane pet šilingov, če jo kupiš, in štiri, če ti jo posodim.«

Ela se je prestrašila. Pet šilingov ji je pomenilo celo premoženje: bila je natanko četrtnina tega, kar je zaslužila v enem letu — poleg nekaj vatlov barhenta in kosa katuna, ki ga je dobila vsako leto v oktobru hkratu s plačo.

»Predrago je!« je odvrnila plašno.

»Vsak cunjar bi mi dal toliko,« je ugovarjala mati Fennova. »Nemara še več, Saj je iz najboljšega muselina! Le potiplji spodnje krilce, kako čudovito mehko je. Pa je tudi iz dobre hiše! Punčka, ki jo je nosila, ni bila kakšen vaški pankrt...«

Elo je prevzelo globoko sočustvo z neznanim otrokom, ki je nezaželen prišel na svet, pa je moral zavoljo tega umreti. Hkratu jo je izpreletela radost, ko je pomislila, kako ljubko bi bilo v tej obleki njeno dekletce. »Kupim jo!« je zaklicala, ne da bi še bila premišljala. »Samo da je danes ne morem plačati. Šele desetega oktobra — tedaj bom dobila svoj denar.«

»Če moram čakati do oktobra, je ne morem dati po tej ceni!« se je zadržala mati Fennova. »Tedaj mi moraš dati šest šilingov.«

V Elinih očeh je brala željo, odeti otroka v to ljubko reč, in dobro je vedela, da jo bo dekletka na vsak način hotela kupiti...

Nekaj minut pozneje je bila Ela že spet v gostilni z obleko, ki ji je visela čez roko. Privlekla je v svojo sobo skaf tople vode in je začela umivati otroka od nog do glave. Po kopanju ji je počesala laske, da so ji stali v svetlih kodrčkih okrog glave, nato pa jo je oblekla v novo obleko. Nazadnje se je še sama napravila v nedeljsko obleko, si poveznila na glavo svežo čepico in vsa zadovoljna dejala: »Tako! Gotovi sva!« A ni se mogla odločiti, da bi šla takoj dol. Sama se je hotela najprej do sitega nagledati otroka. Nikdar si ga ni še ogledala kritično — s prevelikim sočustvom je visela na njem. Zdaj pa si je skušala predstaviti, kakšen vtisk bo neki napravila mala na gospoda Coldhama. In prvič jo je obšla zavest, da je bila njena majhna punčka z nežno kožo, velikimi očmi in zlatim leskom las lep otrok. Zazdela se ji je kot čaroben svet, kakor čudež, ki je vzvel v nepriazni podstrešni sobici. Ponosno si ga je stisnila v naročje in ga obsula s poljubi. In nato je Hestera prvič v življenju zapustila štiri stene, med katerimi se je doslej odigravalo njeno življenje.

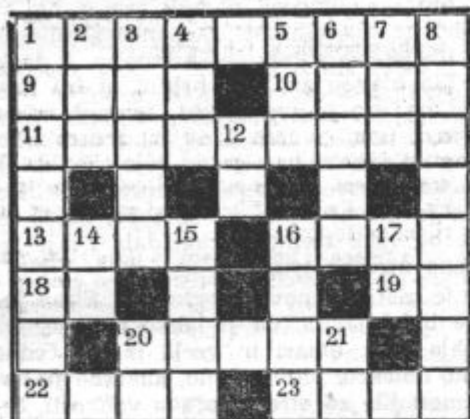
Gospod Coldham, ki se je bil svojčas površno pozanimal za Elo, takrat, ko se ji je bila »pripetila nesreča«, je bil zdaj v družbi s svojim prijateljem, ki je bil prišel k njemu v gostilno. Oba mlada moška sta bila zadržana v pogovor o plemenskih konjih. Na mizi, za katero sta sedela, so stali steklenica madeire, dva kozarca in krožnik biskvita.

Ko sta Ela in Hestera vstopili, je gost dvignil pogled in presenečen vprašal: »Oho, kaj pa je to?«

(Dalje) 1

ZA UGANKARJE?

Križanka

Vodoravno: 1. Visok vrh Savinjskih planin. 9. Italijanska denarna enota. 10. Goveji dojilni ud. 11. Domača žival, ki jo smatrajo za neumno + policaj z domačo besedo. 13. Pripadnik izumrlega divjega naroda. 16. Eden izmed svetopisemskih bratov. 18. Nikalna oblika nekega pomožnega glagola. 19. Krajša oblika nekega osebnega zaimka. 20. Znan otok iz starogrške zgodovine. 22. Drugo ime za Janeza v nekaterih slovenskih narečjih. 23. Krstno ime ene izmed najznamenitejših filmskih igralk pred prvo svetovno vojno.

Navpično: 1. Pravo slovensko ime za gobo jurček. 2. V naših krajih izumrli roparski četveronožec. 3. Ime ene izmed žensk v Finžgarjevem »Pod svobodnim solncem«. 4. Kmetijska rastlina, iz katere se dobiva predivo za tkanine (narobe). 5. Starorimski pozdrav. 6. Vodni četveronožec. 7. žensko ime. 8. Večji kraj na Notranjskem. 12. Kralj v italijanskem jeziku. 14. Osební zaimek. 15. Ženska pokrivalo na deželi. 16. Dolenjska reka. 17. Prvi črki (enaki) priljubljenega slovenskega pisatelja. 20. Predlog. 21. Visoka karta.

Skrit pregovor

- š i c a majhna stanovanjska zgradba
- r a n a glavno mesto Albanije
- l j a k pripadnik nekega slovanskega naroda
- d r a m kraj na štajerskem
- r e n a tuli v tvornici

Nove črke, ki jih dobiš, beri po vrsti od besede do besede, pa dobiš najkrajši slovenski pregovor.

Ženski vestnik

Ne navajaj mladine na praznovernost

Nisem praznoveren! Tako in podobno govori velika večina ljudi. Pa je vendar nekaj čudnega s praznovernostjo. Mislimo, da smo se je otresli, pa se je vendar nismo. Še dandanes je obilo do-
raslih ljudi, ki se ničesar ne boje, pa vendar ne-
radi stopijo na temen hodnik, ker se v njih sre-
zbudi spomin iz mladosti na črnega moža, ki jim
ga je vcepila nespametna mati. Ta črni mož je
bil priljubljeno sredstvo za pomirjenje preveč
živega otroka, toda hkrati tudi zelo škodljivo
sredstvo.

Razen tega je še obilo praznovernja, ki se ga niti
ne zavedamo. Če rečemo človeku, ki kihne, »Bog
pomaga!«, izrečemo s tem nehoti star zagovor
proti hudobnim duhovom, le da je nekdanji skriv-
ni smisel teh besed že davno pozabljen. Tudi s
čestitanjem je nekaj podobnega. V vsakdanjem
življenju srečamo še dosti ljudi, ki se naravnost
boje čestitk. Kar groza jih obide, če jim kdo pred
dolгим potovanjem želi srečo. To je znani nauk
o »nasprotstvu«. Komur želimo srečo, ta ima
smolo, in komur želimo smolo, ta ima srečo.

Najbolj razširjeno je še praznovernje v nekate-
rih poklicih, zlasti v tistih, ki so včasih združeni

Posetnica

Jenko — sin

K r k a

V napisu te tvrdke se skrivata ime in priimek
znanega slovenskega pisatelja.

Rešitve ugank iz št. 36. Križanka: vodo-
ravno: 1. Novo mesto, 9. eden, 10. mrak, 11. Sr-
bin, 13. Tatra, 14. t. t., 16. si, 17. voda, 20. okni
(Niko), 22. Anatolija; navpično: 1. Neretva, 2.
od, 3. vest, 4. onra (Arno), 5. emir, 6. srna, 7.
ta, 8. okarina, 12. b. t., 15. ton, 16. sij, 18. da,
19. at (ta), 20. ol, 21. ki. — **Dopolnjevan-
ka:** šimen, baron, norec, vozač, Marta, šotor,
polka, jelen; pregovor se glasi: šiba novo mašo
poje. — **Rebus:** Josip Stritar (v rebusu je bila
majhna pomota, in sicer bi morala imeti prva
številka, to je 20, v začetku tri apostrofe na-
mesto dveh).

z nevarnostjo. Mornarji so na primer že od ne-
kdaj zelo praznoverni. Dandanes pa se skoraj ne
more več zgoditi, da bi se na modernem preko-
morskem parniku pokazal v starinsko obleko ob-
lečen mož Ahasver.

Se dosti bolj razširjeno je praznovernje med
gledališkimi igralci in cirkuškimi artisti. Nihče
izmed njih ne more imeti garderobe s številko tri-
najst, nihče ne mara potovati na petek ali pa
celo ta dan imeti prvo predstavo kakšnega no-
vega programa.

Ali je že kdo kdaj poizkusil v gledališču med
predstavo ali izkušnjo veselo žvižgati? Če ga niso
igralci napadli s stoli, se je res srečno izmazal.
Žvižganje v gledališču je zelo zasovraženo iz
praznovernja. Mnogo praznovernja je izginilo, kar
so uvedli v gledaliških električno razsvetljavo.
Prej, ko so garderobe razsvetljevali še z vošče-
nimi svečami, ni ušeh brez kazni tisti, ki je pri-
žgal svojo svečo na tovariševi ali pa tovarišu luč
upihnil.

Mačke so še zmerom zelo razkričane, zlasti če
so črne. Toda čedalje manj ljudi je, ki bi se ob
pogledu na mačko zgrozili. Nekateri so se včasih
pri pogledu na črno mačko celo trikrat obrnili na
peti in pljunili na tla. Tudi mrtvaški spreved ni
več takšna nesreča, kakor je bil nekoč.

Tako živi v navadi še obilo starega praznovernja,
starih ostankov šeg in malikovanja. Pri večini
ljudi pa je vse samo igra, navada, ki jo zna razum
ukrotiti. Resnična praznovernost nam pa včasih
lahko zelo škoduje. Sicer pa je praznovernost
žalostno znamenje duševno zaostalega človeka.
Moderen človek se mora vsepovsod boriti proti
praznovernosti. Zlasti je dolžnost mater, da ne
pitajo otrok s strahovi in drugo praznoverno
šaro.

Vlaganje kumaric je preprosto

V kis vložene kumarice morajo biti finega, le
nekoliko ostrega okusa in dišati morajo po vinu.
Da to dosežemo, moramo vlagati kumarice v pravi
vinski kis in ne v kis, narejen iz različnih esenc,
ki so zdravju škodljive.

Za vlaganje razredčimo vinski kis z vodo in ga,
ako želimo, še nekoliko osladimo, da dobi boljše
okus. Če ne dobimo dovolj drobnih kumaric za
vlaganje, si izberemo srednjedolge, enake kumare,
jih očistimo in prerežemo po dolgem na štiri
enake dele in odstranimo peščice. Nato jih močno
nasolimo in postavimo za 24 ur na hladno. Pri-
hodnji dan jih osušimo s čistim prtičem in jih
vložimo v glinast lonec. Vmes pa položimo nekaj
zrn celega popra, nekaj lovorjevih listov, nekaj
česnja in nekaj stolčnenih gorčičnih zrn. Tudi hre-
novno ali višnjevo listje nekateri dodajajo. Med
tem zavremo na zgoraj omenjeni način vinski kis
in ko se čisto ohladi, ga vlijemo na vložene ku-
mare. Čez dva dneva kis spet odlijemo, ga pustimo
prevreti in ohlajenega nanovo zlijemo na ku-
mare. Nato kozarec zavežemo in shranimo.

Po Steubnu:

RDEČI VIHAR

Povest iz prve indijanske vojne za Ohajo

»Kaj počenja Kajuga ob Modri reki? Šavani so
daleč odtod. Mar se hoče Logan vrniti k svojemu
narodu?«

Zdaj so se iz kroga Indijancev začuli vzkliki,
to je bilo izkazovanje časti in občudovanja:

»Va! To je Tagajuta, to je Kajuga, to je Lo-
gan!«

Logan pa je mirno odgovoril na poglavarjevo
vprašanje:

»Mladi ljudje mojega rodu ne poznajo več Lo-
ganovega obraza, o Gingvata! In Logan ne pozna
več plemen Senekov in Kajugov in Irokezov. Ta-
gajuta je na potu k indijanskemu bogu Vakundi
— pustite ga samega!«

Gingvata, indijanski poglavar, ki »gre skozi
požar«, je gledal dolgo in pozorno v Logana, ne
da bi bil kaj odvrnil. Potem se je obrnil k svo-
jim spremljevalcem:

»Veliki bojevnik našega rodu išče miru. Poglej-
te ga vi, mladi ljudje iz rodu Senekov, pred ka-
terimi trepečejo vsi drugi narodi. Poglejte Lo-
gana in bodite, kakršen je on: pogumen, zvit,
pošten in brez usmiljenja!«

Po kratkem premoru je nadaljeval Gingvata,
obrnjen k Loganu:

»Mi gremo zdaj, o Tagajutah. Nedaleč odtod
je prebival bel mož s svojo družino. Naj služi
tvoji duši, kadar se bo mudila v večnih loviščih!
To naj bo dar glavarja Gingvate velikemu po-
glavarju Irokezov. Poglej, skalp onega belega
moža polagam pred tebe.«

Gingvata je storil, kakor je bil rekel. Vsak In-
dijanec je položil desnico na čelo, se globoko po-

klonil in se potem molče umaknil. Kmalu se je
grmičje zagrnilo za poslednjim izmed njih. Lo-
gan pa je topo strmel na šop lasovja, ki se je
pšeničnobarvno svetlikalo ob žarkih večernega
sonca, zlatega in krvavordečega.

Čez nekaj časa se je Logan dvignil, stopil je
čez skalp k vodi, odvrnil je vso obleko in skočil
v vodo. Skrbno si je opral telo, zlasti roke, noge
in glavo, in se je hotel vrniti na breg.

Hladna voda ga je osvežila, vzravnil se je in
je pogledal na breg; tedaj se je njegov pogled
uprl v skalo. Logan je zdajci kriknil... Kaj mu
je dejal Gingvata? »Nedaleč odtod je bival bel
mož s svojo družino...« Edini belec, ki je pre-
bival tu ob veliki reki s svojo družino... Indi-
janski poglavar se je nekoliko opotekal. Gingvata
ni bil govoril o nikakoli naselbini, da, govoril je
o enem samem možu. Ti pšeničnozlati lasje! Gin-
gvata je mogel misliti samo na Mirka, Loganov-
vega belega prijatelja... A kaj je z njegovo
ženo in kaj je z njegovim sinčkom Mirkcem, z
malim sinjlim očesom?

Logan se je vrgel na breg, zaskrbljen se je
sklonil čez skalp, nehoti si je segel ob gola ledja,
tresočih se rok je iskal svoj bojni bat, divje je
pogledal naokrog. Ko je videl, da leži bojni bat
pri njegovi obleki na tleh, je segel srdito po
njem in se je okrenil tako, kakor da se hoče po-
gnati v ono smer, kamor je bil nedavno prej iz-
ginil Gingvata s svojimi bojevniki.

Toda obvladal se je. »Pozneje,« je zašepetal
predse, »pozneje. Zdaj morda lahko še pomag-
am.«

Pomagati! To je bila nenadno kakor v prej-
šnjih časih njegova prva misel. Pomagati edine-
mu prijatelju, ki mu je še ostal!

Hitro se je oblekel, pograbil puško in vse orož-
je, porinil je čolnčič v reko, skočil vanj in za-
veslal proti toku. Na znanem mestu pa je čolnčič
spet zapustil. Stemnilo se je medtem, nastopila
je noč. Toda Logan je našel svojo pot.

Ko se je začelo daniti, je stal na jasi, na ka-
teri je bil pred meseci skupno s Tekumzejem in
z odposlancem rodu Leni Lenape zagotovil Mirku
mir in zaščito rdečih plemen. Na Irokeze pa ta-
krat niso pomislili. Irokezi o tem premirju niso
bili obveščeni, zato tudi ničesar niso vedeli o
zlatolascu in o njegovem prijateljstvu z rdečim
poglarjem Loganom. Toda, ali so sploh že kdaj
prišli Irokezi na svojih bojnih pohodih sem v te
kraje? Oni so vendar domovali ob Šoharji, tam-
kaj na vzhodu, v deželi česenj... kaj bi iskali
tod? Kdo bi bil mogel slutiti, da jih bo njihov
razbojniški in roparski nagon privedel tudi sem-
kaj!

Logan je stal ob robu gozda, po jasi so se vle-
kle meglice, bilo je še precej mračno. Toda zakaj
vendar ni uzrl one lesene kolibe? Tukaj je pred
meseci usmrtil oba medveda. Saj to je bilo v ča-
su, ko je bil še srečen. Odtod se je vendar dala
koča videti, to je vedel natančno, a zdaj je ne
vidi!

Bolj se je vlekel kakor šel po plani. O, dobro
je vedel, kaj ga čaka. Mar ni sam že prečesto
zažigal lesenih koč nad trupli njihovih prebival-
cev? Mar se ni s takimi divjaškimi zločini po-
tem v svoji pijanosti še hvalil? Zakaj pa danes
ni tako zmagozloven? Glej, od tramovja se še
kadi, tu je še žerjavica med pepelom.

Logan začne brskati po pepelu.

In zdajci najde, kar je iskal: mož, žena in
otrok so mrtvi.

En mož, en sam mož... Kje pa so kosti dru-
gega? Kdo je mrlič, Mirko ali Hinek?

To je treba vedeti, to hoče Logan dognati.
Utrujenost in zgroženost ga naenkrat zapustita.
Spet začuti moč v mišicah. Zdaj išče sledove.
Lovska kri se je spet predramila v žilah. Kmalu
odkrije sledove. Irokezi so prišli semkaj v smeri
od naselbine. A tam? Kaj se je tam zgodilo?

Logan vzame nož v levico, bojni bat pa v des-
nico, puško si vrže čez ramo in začne počasi teči
po indijanskem načinu. Zaloval bo lahko pozneje.

Kumare vlagamo olupljene ali neolupljene. Če pa imamo na razpolago večjo posodo ali sodček, lahko vložimo kar cele, le da jih moramo prej olupiti. In stene lesene posode moramo obložiti s trdnim listjem. Tako pripravljene kumare lahko uporabljamo za solato ali omako.

Najenostavnejše in najhitreje pa vložimo kumare na tale način: Olupimo še ne preveč zrele kumare, jih nakrhijamo na strgalniku, nekoliko bolj kakor po navadi osolimo, dobro premešamo in pustimo nekaj ur, da izstopi voda. Nato odcedimo vodo na lesenem rešetku, kumare, če je potrebno, še ožmemo, stresemo v večjo posodo, nalijemo nanje vinskega kisa in dobro premešamo. Medtem pripravimo kozarce, v katere zdevamo kumare, jih dobro stresemo, da se usedejo in da stopi na vrhu vsaj za prst kisa. Ako pa so kumare ves kis popile, nalijemo zdaj za prst na visoko kisa. Vse skupaj pa zalijemo z raztopljenim lojem in kozarce dobro zavežemo. Pred uporabo namočimo kumare v mrzlo vodo, da odgajo odvisni kis.

Kdor želi imeti kumarice s posebno izrazitim okusom, naj doda nekaj šalotke, popra, listja višnje in lovorja.

Kumare lahko vložimo tudi na tale praktični način. Kumare z majhnimi peščici olupimo, nastrgamo in osolimo. Dobro premešane stresemo na rešetko, da se odteče voda. Nato jih prav na lahko ožmemo in z njimi napolnimo dobro očiščene kozarce. Medtem skuhamo en liter vinskega kisa s četrtinko litra vode, dodamo malo stolčenega česna, za noževno konico belega popra in eno zrezano papriko. To mešanico zlijemo še vročo na kumare in z leseno kuhalično malo premešamo, da pride kis tudi v notranjost vsebine. Ko se ohladi, zalijemo kumarice z lojem in dobro zavežemo.

Pri shranjevanju pa moramo paziti, da nam ne pade toplina pod ničlo in da so kozarci zmerom v temi!

Za kuhinjo

Kaša s stročjim fižolom. Dobro v vroči vodi oprano kašo skuham v slanem kropu. Posebej skuham nekaj očiščenega, na poševne koščke zrezanega stročjega fižola. Ko je fižol kuhan, ga stres v kašo, dodaj prežganje in pusti še dobro povreti. Med kuhanjem pridaj mace zelenega peteršilja in majarona. Če hočeš, da bo jed samostojna, naj bo gosta, za juho pa jo napravi redkejšo.

Okusna in redilna zelenjavna juha. Dva stebila pora, eno drobno korenino zelene, dva korena, nekaj ohrovtja, kolerabe in karfiola, dva neolupljena krompirja in en paradižnik otrebiš, opereš, drobno zrežeš in stres v maslo, ki se v njem opraviš drobno zrezano čebulo, in dušiš vse skupaj pet minut. Dušeno zelenjavo nato zaliješ z vodo in kuhaš eno uro. Juho lahko začiniš po okusu z različnimi drobno sesekljanimi kuhinjskimi zelišči.

Kumarčna solata s stročjim fižolom in paradižniki. Prav posebno okusna je običajno pripravljena kumarčna solata, ki ji pridaš malo stročjega fižola in paradižnikov. Za kumarčno solato je prav dober kis z majhno količino olja, kar se zdaj prodaja mešano v trgovinah.

Krompir s lisičkami. Kilogram krompirja skuhaš, olupiš in razrežeš v ploščice. Istočasno na pol mehko zdušiš pol kilograma gob lisičk z drobno sesekljano čebulo v sirovem maslu. Nato namažeš s sirovim maslom posodo za pečenje narastkov in menjaje se zdevlješ vanjo plast krompirja, nato plast lisičk in tako naprej. Spodaj in na vrhu mora biti krompir. Vsako krompirjevo plast primerno osoliš. Vrhno plast potrošiš z drobtinami in, če imaš, poliješ s kislo smetano. Pečeš v pečici pol ure.

Gobja solata. Gobe očistiš, razrežeš, opereš, skuhaš in napraviš solato, kakor pripravljáš druge solate. Prav okusna je solata iz stročjega fižola z gobami in slanikom ali drugimi ribami.

Koristni nasveti

Kako ohraniti zelenjavi hranilno vrednost. Zelenjava, ki jo kuhaš v vodi, izgubi pri tem mnogo vitaminov, ki preidejo v vodo. Zato moramo uporabljati čim manjšo količino vode pri kuhanju zelenjave, to vodo pa ne smemo zavreči, temveč moramo zaliti z njo prikuho ali pa jo uporabimo kot dodatek k juhi, ker je v njej mnogo redilnih snovi.

Kumare in buče lahko kisamo kakor zelje. V to svrhu so najboljše stare kumare in navadne krmilne buče. Zrele kumare, ki jim odvezamo seme, olupimo, operemo in na strgalniku zrežemo kakor za omako, zatem osolimo in pustimo čez noč, da izstopi voda. Zjutraj kumare krepko iztisnemo in tesno zdevljemo v kad, ki smo jo prej obložili z zeljnim listjem. Ko je kad polna in kumare v njej zelo stlačene, jih obtežimo in zalijemo z nekoliko slano vodo. Enak je postopek z bučami. Posebno se obnese mešanica iz dveh tretjin kumar in ene tretjine buč. Seveda morajo biti kumare in buče dobro pomešane in skupaj nasoljene. Zmešati jih moraš seveda prej, preden jih naložiš v kad.

Mezga iz korenja, paradižnikov, jabolk in buč. Vzemimo en kilogram rdečega korenja, en kilogram zrelih paradižnikov, en kilogram jabolk in en kilogram bučnega mesa. Vse to skuhamo, pretlačimo in dodamo na vsak kilogram te mešanice 30 dekagramov sladkorja in sok iz lupine ene limone. Vse to skuhamo v gosti mezgi ter nalijemo v kozarce, ki jih po vrhu zalijemo z majhno količino olja. Nato zavežemo s pergamentom ali celofanom.

Paradižnike lahko vložiš cele v kis. Enake, srednje velike, zrele in zdrave cele paradižnike zloži v ločeno posodo ali v kozarec in jih čisto zalij s kisom, ki si ga pustila zavreti z eno tretjino osoljene vode. To mešanico moraš ohladiti, preden jo zliješ na paradižnike. Preden zapreš kozarce s pergamentom ali celofanom

je dobro, če zaliješ površino kisa z malenkostno količino olja ali raztopljenega loja.

Paradižnikova mezga. Razrezane paradižnike daj v kozico s soljo, poprom, peteršiljem, čebulo zeleno in korenjem. Imej jih na močnem ognju, da zavrejo, potlej jih nekoliko odmakni, da vrejo počasi kake dve uri. Nato jih pretlači skozi sito. Ko se mezga ohladi, ji dodaj nekoliko salicila (en gram na kilogram mezge) in jo pusti počivati pol dneva, preden jo vložiš v steklenico. Preden zamašiš steklenico, jo zalij pri vrhu s kapljo olja ali raztopljenega loja. Steklenice morajo biti dobro zamašene in prevezane.

Stročji fižol se vlaga tudi v slano vodo. Vzemi mlad stročji fižol, ga dobro otrebi in drobno razreži. Nato vlagaj v kozarec plasti fižola za plastjo in vsako plast osoli tako, da uporabiš 20 dekagramov soli na kilogram fižola. Fižol naposled malo oteži, da stopi slana voda čeznj. Potem zaveži s celofanom in hrani na hladnem. Kadar ta fižol vzameš za rabo, ga dobro opere, da ne bo preveč slan.

Za mezgo iz buč je treba le malo sladkorja. Štiri kilograme olupljenih buč razrežeš na kose in očistiš od bučnic. Bučnicam dodaš en kilogram neolupljenih razrezanih jabolk, ki jim odstraniš peške, štiri razrezane limone brez pešk in četrt litra vode in vse to skuhaš do mehkega. To mešanico pretlačiš skozi stroček za meso in daš v kozico skupno s 15 dkg sladkorja in kuhaš ob stalnem mešanju, da se zgosti. Potlej daš mezgo v lončeno posodo in jo pokriješ s pergamentom, ki si ga pomohila v benzojevo kisli natrij. Lonec še zavežeš s pergamentom ali celofanom.

Gobe se ne smejo predolgo kuhati

Znano je, da imajo gobe mnogo redilnih snovi, ki jih pa človeški želodec ne more vse izrabiti. V gobah se namreč beljakovine preveč strdijo in ostanejo neizrabljene, ker se predolgo kuhajo, odneseno pražijo. Zato naj gobe le kratko časa vrejo ali še le malo pražijo. Naglo pripravljene gobe imajo skoraj isto redilno vrednost kakor meso, vsekakor pa so v isti vrsti s stročnicami in pred žitom. Razen beljakovin imajo gobe tudi maščobe, grozdni ladjak in redilne soli. Vse to hranilne snovi pa so zastopane v mladih gobah v mnogo obilnejši meri kakor v starih. Največ redilnosti imajo posušene gobe in iz raznih užitnih gob kuhani gobji izvleček.

PREPIR

Jaka: »Človek, ti si tako neumen, da niti ne veš, koliko je dvakrat dve!«

Miha: »O, to pa vem. Če bi še tebe zadaj postavil, bi bilo štirideset.«

SE ENKRAT

Zorica vidi prvič, kako se molze krava. Dekla sedi tam, vleče kravo za vime in mleko teče v golido. Ko dekla opravi svoje delo, reče Zorica vsa rdeča od navdušenja: »Prosim te, vlij mleko nazaj v kravo in naredi to še enkrat.«

Neslišno kakor ris, ki zasleduje svojo žrtev, naglo in neustrašeno kakor panter, ki se mu ni bati nobenega sovražnika, tako speši Logan dalje, oči uprte zdaj v zemljo, zdaj naprej, zdaj na to in na ono stran in potem v gozd. Kmalu se znajde pred naselbino in si globoko oddahne. Naselbina je nepoškodovana. Toda vrata so zaklenjena. Lahko je spoznati, da so straže v oglednih hišah. Nobene živine ni na prostem, zunaj na polju in na travnikih.

Vse naokrog vohuni Logan, ogleda si naselbino od vseh strani in kmalu ve več ko dovolj: Glogvata je tukaj začel napadati, a je bil s hudimi izgubami odbit. Logan ve, kaj to pomeni za poglavarja indijanskega rodu Senekov. Pozna ga predobro... Zato lahko razbira po sledovih: ko je Glogvata spoznal, da tu ne bo nič opravil, se je umaknil. Kmalu nato pa je našel Mirkovo koč. Takoj jo je napadel in vse prebivalce v njej pomoril.

Vse? Ne, eden vendar manjka. Bog vedi, kje ta leži. Ali pa je morda še pri življenju?

To mora Logan vedeti. Odloži zeleno vejico z drevesa, jo vrže čez glavo in stopi iz kritja. Straža ga takoj opazi in ga pokliče. Logan čaka, da se zbere večja družba belih. Ko so zbrani, odlaaga Logan svoje orožje na robu gozda tako, da to vsi vidijo. Nato stopi čisto neoborožen na jaso.

Toda Logan je previden. Zdaj noče umreti, zdaj še ne. Zdaj hoče vedeti, kaj in kako je. Če ga spozna, ali bodo streljali vanj?

Da, tako se je zgodilo. Komaj je Logan povedal svoje ime, se je sprostili njihov srd. Iz njihovih trepetajočih pušk so jeknili strelji. Logan je poskočil in se rešil pred njihovimi krogli. Razen strelcov pa so za njim doneli vzdrevki, ki jih je dobro razumel. Vohun in morilec otrok, to so bile še najblajše besede.

Logan je mračno ždel več ko dve uri za robom gozda. Potem se je odplazil previdno proti pogorišču Mirkove kolibe. Popoldne je prispel tja. Ze

od včeraj ni ničesar jedel, prav ničesar. Toda tega se še kar zavedal ni.

Ko stopi na kadeče se ostanke pogorišča, se zdrzne. Tam uzre belega moža, naslonjenega ob pol ožgani ostanek zidovja. S hrbotom je belec obrnjen proti njemu. Ves zgrbljen ždi tam, klub mu je padel z glave. Belec strmi v majhen bel predmet, kakršnega je Logan pred meseci kakor prijatelj otrok prinesel svojemu malemu prijatelju. Oni beli mož tam ima snežnobe leše in njegov obraz je prav tako blede kakor njegovi lasje.

Logan je stal nepremično. Ta, ki tu ždi, ni nihče drug kakor Mirko, ki so ga prej Indijanci imenovali zlatolasca. Tu zdaj sedi pred upepeljenimi trupli svojih dragih.

Kje pa se je mudil zjutraj, ko je Logan raziskoval ruševine pogorišča? Pri Mirkovih nogah uzre Logan skalp, irokeški skalp. Mirko, ta blagi mož, mar je ta tudi že začel skalpirati?

Neslišno vzame Logan svoj nož v levico, drži ga trdno ob ročaju in ga skrije za hrbotom. Potem pristopi bliže, globoko zajame sapo, zelo globoko, in reče mračno sočutno:

»Brat moj, tvoja bolečina in žalost je velika.« Dalje ne more. Mirko je skočil pokoncu. Ko zagleda Indijanca, zarjuje. Njegova puška je takoj ob ramenu, že zagrmil strel. Potem zagrne Mirka mrak.

Logan se skloni nad svojim bivšim prijateljem. Mirko je stal Indijanca preblizu. Ko je pomeril puško vanj, je spretni Indijanec z desnico odbil cev, z levico pa mu je tresčil ročaj noža ob desno senco. Takoj je Mirka prevzela nezavest, da se je ječe zgrudil.

Logan je z lokovo tetivo zvezal premagancu noge, nato mu je zvezal še roke na hrbtu, poslušal je na Mirkovih prsih in čakal. Moral je dolgo čakati. Ždel je na zemlji, zgrbljen vase, roke so mu visele ob tla, glava mu je bila sklonjena na prsi. Zdaj pa zdaj je segel v pepel in si ga polno prgišče posul po glavi in hrbtu.

Vedno bolj se je Indijanec sključeval. Mar se je spominjal veselih dni, ki jih je tu preživel, ko je bajta še stala?

Ali je mislil na to, kako je Mirkovega sinčka odzdravil mrzlice in kako je otroka in njegovega očeta rešil medvedov? Ali je razmišljal o svojem prvem srečanju z Mirkom, ko je ta kot Kornstalkov ujetnik prebival v Čilikotu? Mar je zdaj mislil na svojega lastnega mrtvega otroka, ki so mu ga ubili in razmesarili, kakor zdaj tu Mirkovega sinčka?

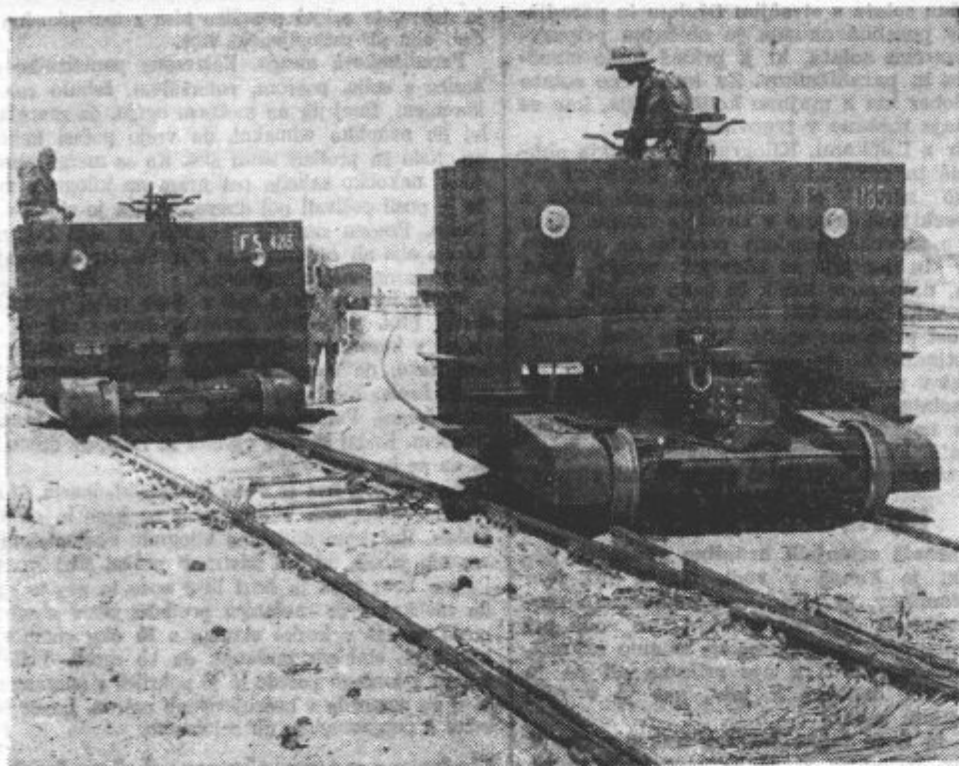
Ali pa je morda razmišljal o vsem mrličih uničujočega viharja, ki je potegnil čez vso to lepo, prostrano deželo in podrl več ljudi, kakor more en sam vihar podreti dreves? Zakaj si ni privoščil svobodnega ozračja v gorah, samotnih potovanj po temnozelenih gozdovih in voženj po bistrih rekah? Zakaj so morali streljati, ropati in moriti? Najprej je udaril eden, poraženi je potem ubijal druge, kri pomorjenih se je maščevala na nedolžnih, nedolžni so postali morilci, morilci pa so se hoteli napraviti nedolžne.

Indijanec ni zaječal in tudi ne zajokal, zri je predse in je sedel negibno, domala je pozabil belca pred seboj. Toda Mirko se je zganil, predramil se je iz nezvesti, glavar je prinesel vode iz potoka in jo vlij zvezanemu na glavo. Zdaj sta bila oba povsem predramljena.

Mirko se je skušal rešiti vrvi, toda vezi niso popustile. Tedaj je začel Indijanca zmerjati z divjimi psovskimi in grožnjami. Ta pa se ni ganil, mirko je motril neuspešna prizadevanja svojega ujetnika. Gledal ga je tako dolgo, dokler ni nehal razsajati.

Tedaj je začel Logan govoriti. Mirko ga je preklinjal, toda Logan se ni dal motiti, govoril je z mračnim, žalostnim glasom. Pripovedoval je svojemu bivšemu tovarišu, kaj vse je doživel od tistega časa dalje, ko mu je Tekumzejev brat prinesel sporočilo, da so njegovi svojci pomorjeni.

(Dalje.)

Lokomotorji na odseku železniške proge, ki je na egiptovskih tleh v italijanskih rokah

Vlomilec se je ujel

Roll Peter je prišel počasi po stopnicah velikega hotela navzdol. Nekaj posebnega je bil videti v svoji odlični obleki in strežnik v dvigalu je z občudovanjem gledal za njim.

Pri vratarjevi loži je Roll Peter obstal in vprašal:

»Kdo ima danes nočno službo?«

»Gospod Kramer.«

»Recite mu, da bom danes po gledališču v klubu, če bi po naključju kdo vprašal zame.«

Počasi je korakal proti vratom. Bil je čeden mož, ki se je znal dobro in neprisljano kretati v najiminentnejšem hotelu. Po zdravem obrazu, po lesku v očeh in po prožni hoji bi mu človek prisodil okrog štirideset let.

Vrata so se zavrtela in vratar mu je pomagal v avto.

»Opera,« je zaklical šoferju.

Gledališče je bilo razprodano. V dvanaesti vrsti je dobil zadnji sedež na robu. Pomolil je stotak skozi okence in blagajničarka mu je naštel denar.

»Deset premalo,« je rekel.

Smehljaje se mu je ona še enkrat preštel denar. Bilo je prav. Potem je šel.

Zdaj se mu je zdel alibi gotov in počasi je stopil v dvorano. Prvo dejanje se je začelo.

V glavnem odmoru je šel pri levih vratih ven, se pomešal med ljudi in sedel v prvi taksi. V bližini hotela je izstopil, se vtihtopil skozi stranski vhod na dvorišče in se v garderobi za služinčad preoblekel. Siv površnik, mehke klobuke, aktovka; po pomožnih stopnicah je prišel v prvo nadstropje do svoje sobe. S ponarejenim ključem je odprl vrata, vlomil v omaro, prebrskal predale in spravil zlate manšetne gumbe in dragoceno kravatno iglo z velikim diamantom v aktovko. Potem je sobo spet zaprl.

Pri sosednjih vratih je obstal.

Neslišno se je zasukal ključ v vratih in Peter Roll je smuknil noter. Skozi sprejemnico je prišel v spalnico. Sama Lewisa iz Chicaga ob tem času ni bilo nikdar doma. Prižgal je žepno svetilko in se zagnal z divjim zmagošlavjem k nizki stenski omar. Čez deset minut je ključavnica popustila. Našel je nekaj svežnjev dolarskih bankovcev in v skledici poleg kupček diamantov. Tedaj je nastal šum. Skočil je do vrat in sunil z bodalom. Pridružen krík in nato padec. Poiskal je spet žepno svetilko, pospravil svoj plen in izginil, ne da bi se še enkrat ozrl na svojo žrtev.

Ostala je bila samo še pot nazaj. V garderobi se je spet preoblekel, na ulici je sedel v taksi in se odpeljal na železniško postajo. Tam je v garderobi oddal aktovko, spravil potrdilo in se odpeljal nazaj v opero. Še preden je minil zabavni program glavnega odmora, je že spet sedel na svojem sedežu. Tedaj si je globoko oddahnil.

Po predstavi je odšel v klub in preživel s prijatelji prijeten večer.

Ko se je pozno ponoči vrnil v hotel, ga je sprejel vratar s pomislovalnimi pogledi. Vitek človek v sivi obleki je pristopil in se predstavil: »Detektiv Arndt.«

Nato so Rollu Petru počasi povedali, kaj se je bilo zgodilo.

Roll se je dobro držal. Posebno se je zanimal za hudo ranjenega milijonarja, ki je še zmerom ležal v nezvesti. V spremstvu z detektivom je šel Roll Peter nato v svojo sobo. Povedal je, da manjkajo manšetni gumbi in dragocena kravatna igla z velikim kamnom, ki je bil na poseben način vdolan. Šele pred kratkim da je kupil to dragocenost pri znanem londonskem draguljarju Cleefu. Gotovino je imel na srečo vso pri sebi. Arndt ga je miril in mu obljubil, da bo storil vse, da se primer pojasni.

Dnevi, tedni so potekali. Roll Peter je izvedel iz časopisov, da se Sam Lewis še zmerom bori s smrtjo. Kdo ve, če je Sam Lewis v temi sploh opazil poteze njegovega obraza. Vsekakor ga zadeva ni posebno skrbela. Počasi je zanimanje javnosti popustilo. Le Arndt je še prihajal v hotel in Roll se ni nikdar čutil posebno varnega pred njegovimi ostrimi pogledi. Počasi je postajal ne-

stopen in je čakal priložnosti, da bi dvignil svojo aktovko na postaji, zakaj denar mu je tudi že počasi zmanjkoval.

Nekega večera je sedel v svoji sobi in bral časopis. Tedaj je potrkalo in vstopil je detektiv Arndt. Smehljaje je opravičil svojo vsiljivost in sedel na ponudeni mu prostor. Počasi in negotovo je privlekel iz žepa zavitek. Nazadnje je iz svilenega papirja izmotal podolgovat predmet. Roll Peter je opazil lesk zlata in velikega modrikastobelega kamna. Zavrtelo se mu je pred očmi. S težavo se je premagal.

»Kaj pravite k temu, gospod Roll?« je vprašal Arndt in mu pomolil iglo.

Rollu je bilo tesno pri srcu. Bila je njegova igla. Pomota je bila izključena. Modrikastobeli kamen, vdolan v zlato na tisti značilni način londonske draguljarne. Bila je njegova igla, ki bi morala biti z vsemi drugimi dragocenostmi vred v aktovki na postaji.

Arndt je prekinil molk.

»Vaša igla, kaj ne?«

Roll je brez besede strmel v dragocenost. Divje misli so se mu podile po glavi. Če prizna, da je igla njegova... Arndt ga je čisto zmedel s svojimi očmi. Sploh se ni mogel prav zavesti. Če pa izjavi, da ni njegova, potem postavi seveda svoj opis v protislovje. Naposled je izblebetal:

»Da... seveda, igla... ne morem reči za gotovo. Vsekakor je moja prav takšna.«

»Oglejte si jo pri dnevni luči. Morda bi hoteli priti jutri v moj urad.«

Potem je detektiv šel in pustil Rolla v nepopisni razburjenosti. Ta je izvlekel listnico iz žepa. Da, garderobni listek je še imel. Nihče torej ni mogel dvigniti aktovke. Neprestano je Roll Peter vrtal samo okoli ene misli: če je Arndt našel iglo, je moral najti tudi ostalo.

Ampak, zakaj ga ni takoj aretirali? Ali še ne ve, kdo je tat?

Potegnil je z roko preko čela, ki je bilo vlažno in vroče. Nekaj časa je begal sem in tja po sobi.

»Zakaj ne?« je rekel nazadnje šepetaje, »nič se mi ne more zgoditi.«

Oblekel se je. Bled in razburjen je hitel tokrat po hotelskih stopnicah navzdol. Zunaj se je izkušal izgubiti v množici in večkrat se je ozrl, ali ga morda kdo ne zasleduje. Ko ni nič sumljivega opazil, je hitro stopil proti železniški postaji.

Negotovost ga je žgala kakor ogenj. Hotel je vedeti, kaj je z aktovko. Že je stal pred garderobo. Pokazal je listek in že je imel aktovko v tresočih se rokah... Tedaj pa je začutil, da je nekdo za njim. Sunkovito se je obrnil. Bil je Arndt...

Detektiv se mu je pomislovalno nasmehnil, mu mirno vzel aktovko iz rok, ga prijel pod pazduho in odvedel proti izhodu.

Bergen.

Senca zemlje je zakrila mesec

V starodavnih časih so menili, da je ob mrku silna pošast požirala luno

V sredo 26. avgusta zjutraj smo lahko opazovali popoln lunin mrk. Čas je bil pa neprikladen, ker je luna mrknila v ranih jutrnjih urah, ko je večina ljudi še spala. Res pa je tudi, da zanimanje za lunine mrke med ljudmi ni tako veliko kakor za sončne. Če mrkne luna v večernih urah, se ta ali oni še ozre na nebo, da vidi, kako senca naše zemlje počasi zagrinja luno in se pozneje spet umika z nje. Omenjeno sredo zjutraj so le redki opazovali lunin mrk. Nebo je bilo jasno in zanimiv nebesni pojav se je videl prav lepo. Opazovanje je le nekoliko motila megla, ki pa ni bila tako gosta, da bi se luna ne videla skozi njo.

Naši pradedje, ki še niso vedeli, da je lunin mrk sončni mrk naraven pojav, so mislili, da pomeni mrk za luno veliko nevarnost. Verjeli so, da je ob mrkih luno požiral silen zmaj, ki ga je bilo treba s trušcem pregnati. Mnoga divja plemenca so se zdaj prepričana o tem. Mi pa vemo, da nastane lunin mrk zaradi naše zemlje, ki s svojo senco zakrije luno. Lunin mrk lahko nastane samo, če stoji luna, gledana s sonca, za našo zemljo. Če gre polna luna skozi senčno jedro naše zemlje, govorimo o popolnem, v vseh drugih primerih pa o delnem mrku.

Prvi učenjak, ki je opozoril svet na to, da povzroči lunin mrk senca naše zemlje, je bil grški modrijan Tales. Znanost je izračunala število sončnih in mesečnih mrkov od leta 1207. pred Kristusom do leta 2163 našega štetja in dobila je število 5200 za lunine in 8000 za sončne mrke. Zadnja popolna lunina mrka sta bila 28. oktobra l. 1938 in 3. marca l. 1942. Lunin mrk v sredo je bil spet popoln. Začel se je ob 4. zjutraj. Vsa luna je bila zakrita okrog 5. ure. Prihodnji popoln lunin mrk bo šele 26. decembra l. 1946.

Za lunin mrk se ljudje še daleč ne zanimajo kakor za sončni. To je razumljivo, saj nastane ta pojav ponoči in če je noč bolj ali manj temna,

se jim ne vidi kot posebna reč. Kadar nastane popoln sončni mrk, vznemiri celo živali. Sonce sije, pa začne ugašati in pri belem dnevu nastane mrak. Ponoči, ko sije luna, se izprememba v svetlobi ne čuti tako kakor podnevi. Zato se marsikomu ne zdi vredno dvigniti ob luninem mrku niti glavo, da bi opazoval luno. Senca naše zemlje začne zakrivati luno od vzhoda proti zapadu. Najprej se pojavi na luni zelo ozek temen srp, ki čedalje bolj narasča, dokler se ne skrije vsa luna. Toda tudi ob popolnem luninem mrku še zmerom vidimo nekaj mesečine.

Luna, ki je izmed nebesnih teles najbližja zemlji, ima premer 384.403 km. Površina lune je pušta in brez vsakega sledu življenja, saj na luni ni ne zraka in ne vode. V sredini lune vlada, kadar je na luni dan, silna vročina 127 stopinj Celzija. Ponoči pa je silen mraz. Ob luninem mrku so zvezdoslovci namerili ohladitev v polsenci na 103 in v polni senci na 123 stopinj mraza. Tako velikanske razlike v toplini seveda ne more prenesti nobeno živo bitje. Na površini lune so velika gorovja z vrhunci do 7000 metrov. Gre najbrž za nakopičene grmade ognjeniškega pepela. Pogleda na luno še ni užival noben človek od blizu in ga najbrže tudi ne bo, razen če bi se človeku res posrečilo doseči z izumom posebnega vesoljskega vozila priti na mesec. To pa je zaenkrat le še bujna domišljija.

SE PREMLAD

Sinko: »Očka, kako se imenuje neoženjen mož?«

Oče: »Samec!«

Sinko: »A kako se imenuje oženjen mož?«

Oče: »Os...« Pri tem se spomni, da nasproti otroku ne sme rabiti tako izraza, zato nadaljuje:

»Veš, ti si še premal za take izraze. Naučil se jih boš že pozneje.«

DOMAČE NOVICE

* **Nagrade za rojstva dvojčkov.** Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil nagrade za rojstva dvojčkov po 600 lir: zakoncem Verbiču Antonu in Veri z Vrhnike, Jurjevčičevi Amaliji iz Zemlja in zakoncem Jesenovcu Antonu in Ivani iz Sinje gorice.

* **Obvezna prijava vinskega pridelka.** Iz Rima poročajo: Službeni list objavlja odredbo ministra za kmetijstvo in gozdove, s katero se urejuje trgovanje z vinom v okviru najnovejših navodil in predpisov, ki jih je določil medministrski odbor za vzporeditev preskrbe, razdelitve in cen industrijskih izdelkov in poljskih pridelkov. Najpozneje do 20. novembra morajo vinogradniki (in sicer v 10 dneh po trgatvi) prijaviti količine pridelka z navedbo alkoholnih in sladkornih stopinj. Obvezna prijava se nanaša na vino, mošt (sladek ali koncentriran) in grozdje. Da se ugotovi primerna količina vina za vojsko in za destilacijo, je določena zgora nad 20% navedenega in v trgatvi 1. 1942. pridobljenega pridelka.

* **Opozorilo občinskega podpornega odbora.** Dne 1. septembra je občinski podporni odbor odprl v šiški, v žibertovi ulici 27, svoj okrajni urad, katerega začetna naloga je, da sprejema prošnje za podporo in da razdeljuje zadevne bone. Glede na to, naj vsi podporni potrebni, ki prebivajo v spodaj naznačenih ulicah, vlagajo svoje prošnje na krajevni občinski podporni urad v šiški, ne pa več na urad v Franciškanski ulici št. 6. Tudi za informacije in za razdeljevanje bonov v naznačenem pasu bo odslej pristojen ta krajevni urad. Urad bo dopoldne odprl od 8. do 12., in sicer se bodo v ponedeljek, sredo in petek sprejemale samo prošnje, medtem ko se bodo v torek, četrtek in soboto razdeljevali podporni boni. Za sestavo in vložitev prošenj ostajajo nespremenjena že objavljena navodila tega urada. K uradu k šiški so priključeni naslednji okraj: šiška, Zgornja šiška, Koseze, Dravljje, Podutik, Zapuže, Bežigrad, Kamna gorica in Brinje.

* **Tri nove vatikanske znamke.** Iz Vatikana poročajo, da pridejo v promet tri nove poštne znamke v spomin človekoljubnega dela papeža Pija XII. v zdajšnji vojni. Znamke bodo po 1.25 lire, po 80 in 25 centezimov. Na vseh treh znamkah je naslikan Kristusov vobraz, h kateremu se obračajo množice.

* **Nov vodstvo občine Mirne peč.** Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je po zaslusanju tajnika Zveze borbenih fašistev v Ljubljani in v skladu s členom 4. Ducejevega razglasa z dne 17. maja 1941-XIX odredil, da se redna občinska uprava občine Mirna peč razpusti. Imenovan je izredni komisar v osebi Čučka Antona.

* **Novo vodstvo občine Device Marije v Polju.** Visoki komisar Ljubljanske pokrajine je po zaslusanju tajnika Zveze borbenih fašistev v Ljubljani in v skladu s členom Ducejevega razglasa z dne 17. maja 1941-XIX odredil, da se redna občinska uprava občine Device Marije v Polju razpusti. Imenovan je izredni komisar v osebi Ceara Giuseppea.

* **Izredna vročina v septembru.** Tako toplega septembra, kakor ga imamo letos, ni bilo že vrsto let, saj je vročina dosegla te dni okrog 32 stopinj Celzija. Hkratu pa je tudi suša tako občutna, da je začela delati škodo na polju. Zadnje dni je sicer tu in tam padlo nekaj dežja, a mnogo premalo, da bi se v razsušeni zemlji kaj poznalo.

* **Potresne sunke so zabeležile potresomerne naprave v Bariju.** Smer potresnih sunkov je bila jugovzhod. Potresno središče je bilo v daljavi okoli 1300 km.

* **Pleme orjaških zamorcev.** Na bregovih Viktorijskega jezera v vzhodni Afriki živi zamorsko pleme Vahuma, ki bi ga lahko po pravici imenovali pleme velikanov. Skoraj vsi člani tega plemena so izredno visoke postave. Mnogi med njimi merijo po dva metra ali pa še več. Moški, ki meri 1.80 m, je pri tem plemenu srednje ali celo nizke postave.

Trieste — Gorizia

Bolgarska mladina v Triestu. S poučnega potovanja po Italiji je prispela v Trieste skupina 250 bolgarskih mladeničev in mladenk, ki pripadajo združenju »Branikue«. Goste so sprejeli na triestinski postaji italijanski zastopniki. Bolgarski mladeniči in njihovi voditelji so se prisrčno zahvalili za prijateljski sprejem. V Forli pa je potovala s postankom v Triestu skupina 250 članov GIL, ki so se vrnili iz Bolgarije, kjer so se mudili pol meseca kot gostje bolgarskega mladinskega združenja »Branika«.

Birma v Idriji in Vipacu. Gorizijski nadškof Karel Margotti je bil na pastirskem obisku v Idriji di Sotto. Po pontifikalni maši je spregovoril

vernikom omenjene župnije, zatem je birmal 200 dečkov in deklic iz navedene župnije. Enako je nadškof prišel v Gozze di Vipacco in birmal tam 120 dečkov in deklic.

Padee je zakrivil smrt. 77letna Terezija Gorianova v Goriziji je pri padcu čez stopnice došla hude poškodbe. Ženico so prepepeljali v bolnišnico, kjer pa je umrla.

Iz Gorenjske

Letina jabolk in hrušk na Gorenjskem je dobra. Doslej je bilo sadjarstvo na Gorenjskem preveč usmerjeno na izdelovanje alkoholnih pijač, zdaj pa bo treba čim več pridelka porabiti za hrano, za brezalkoholne pijače in za marmelado. Gorenjski tedi priporoča: Čim več jeseni preostalih jabolk je treba shraniti za prodajo pozimi ali za domačo porabo. Vsakdo naj bi si preskrbel vsaj 40 do 50 kg za hrano. Dalje naj se sadje suši v krpljih. Tretji način je predelava jabolk in hrušk. Četrty način je predelava jabolk in hrušk v tolkovec in šele naposled naj se porabi preostalo sadje za žganje.

Gorenjski kmetje so prihranili 16 milijonov mark. Nedavno je bila v Gradcu seja Zveze avstrijskih združenih hranilnic, tako imenovanih rafajznovk. Ta zveza ima 164.000 članov v 875 združenjih. Vse te niso spodbujateljke in gorenjske zadruge. Delo na Gorenjskem se je začelo šele v letošnjem februarju. Izmed 87 gorenjskih kreditnih združenj bo najbrž poslovalo še 47 rafajznovk. Na Gorenjskem je posebno dobro razvito mlekarstvo, ki ima poleg modernega mlekarkega obrata v Kranju še 45 manjših združenj. Te bodo zdaj združene v 13 srednje velikih mlekarških obratov. Prihranki gorenjskih kmetov, vključenih v kmetijskih združenjih, so znašali 16 milijonov mark.

Otroški vrtec v Bohinjski Srednji vasi. Nekdanje župnišče v Srednji vasi so prezidali tako, da bo zdaj v njem otroški vrtec. Poslopje je že preurejeno, zdaj pa urejajo še okolico. Poleg vrta bo prostor za telovadbo in šport.

Zborovanje bivših vojakov iz prejšnje svetovne vojne. Predzadnjo nedeljo so v kinematografski dvorani v Lukovici zborovali bojevnik iz svetovne vojne. Na zborovanju je govoril okrožni kmečki vodja Burgstaller iz Kamnika.

Smrt selškega župana. V Selcih pri Škofji Loki so te dni pokopali župana Benedika Franca, znanega žagarja in mlinarja, ki je padel od krogle komunističnega morilca. Na grobu se je od župana poslovil okrožni vodja, ki je poudarjal, da je bil pokojni Benedik prvi skupinski vodja Koroske domovinske zveze v Selcih, a ko je bila v kraju ustanovljena stranka, tudi njen vodja.

Smrt starega vojaka. Te dni so v Vodichah pokopali Ivana Burgarja, po domače Jakopovega očeta, ki je umrl v 89. letu starosti. Vse do zadnjega je imel zelo dober spomin. V mladih letih se je kot vojak 17. polka udeležil bojev v Bosni.

Strelna je zanetila požar. Med nedavno nevihto je strelna udarila v gospodarsko poslopje kmečkega posestnika Andreja Polajnjarja, po domače Mežnarja, v Kokri in povzročila požar. Z gospodarskega poslopja je ogenj preškočil na hišo, da je vse pogorelo do tal. V hlevu so zgorele tudi tri krave in nekaj svinj in ovc.

Iz Spodnje Štajerske

Šolsko taborišče v Krškem. Od 10. do 26. avgusta sta bila v Krškem dva šolska tabora za mladinske voditelje. Vršla so se predavanja o nalogah Hitlerjeve mladine in o zgodovini in razvoju nacionalsocialističnega gibanja. Razen tega si bili pevski, plesni in športni nastopi. Za zaključek so dekleta pripravila večer, h kateremu so povabila prebivalstvo.

Velika otroška prireditel v Rimskih Toplicah. Več sto otrok in odraslih je prisostvovalo pred dnevi veliki otroški prireditvi v otroškem vrtu v Rimskih Toplicah. Nastopila je domača godba. Krajevna skupina Rimske Toplice je preskrbela več kmečkih voz, s katerimi so se pripeljali otroci do zdraviliškega doma, kjer je bilo prirejeno rajanje.

Smrt pri kopanju. Viktor Plečko, 17letni namočeneč Glasarjevega podjetja v Studencih, se je šel nedavno kopat v Dravo. Iznemada pa mu je prišlo slabo. Preden mu je kdo utegnil priskočiti na pomoč, so ga valovi odnesli s seboj.

Iz Hrvatske

Zagrebaški radijski postaja bo močnejša. Lani je bilo sklenjeno, da bodo zgradili novo radijsko oddajno postajo s 120 kilovati oddajne sile. Kraj je bil izbran v Deanovcu pri Zagrebu.

Fašistične učiteljice pri Poglavniku. Te dni je sprejel Poglavnika v avdienco fašistične učiteljice, ki so vodile letovališče ustaške mladine v Zagrebu. Letovanje je zaključeno, voditeljice pa so ostale še nekaj dni v hrvatski prestolnici.

Uničena je zadnja večja skupina partizanov na Hrvatskem. Uradno poročilo iz Zagreba javlja, da so se ob koncu avgusta z uspehom zaključile akcije proti partizanom na zapadnem področju Hrvatske, in sicer v Dječevu in Vrgorcu. Poveljništvo oboroženih sil objavlja naslednje podrobnosti: Med 29. avgustom in 2. septembrom so operacije vodile edine italijanske in hrvatske vojske in oddelki protikomunistične milice prostovoljcev. S severa in juga so obkrožili drugo brigado partizanov, ki je imela občutne izgube: 1008 mrtvih s poveljnikom brigade in dvema bataljonskima poveljniki. Nekaj sto jih je bilo ranjeno. Zajeta je bila velika količina orožja, streliva, sanitetnega materiala, živeža in živine. Tolpe ki so se tvorile iz ostankov oddelkov, ki so jih italijanske čete potokile v Bosni in Hercegovini, lahko smatramo za čisto uničene.

Iz Srbije

Obletnica Nedličeve vlade. Dne 29. avgusta je minilo leto dni, odkar je prevzel general Nedić vodstvo arbske vlade. Ob tej priliki je objavil »Srbski narod« vrsto poročil izpod peresa posameznih članov vlade, ki nazorno prikazujejo gospodarsko in kulturno delo v zadnjem letu v Srbiji.

Židovsko premoženje zaplenjeno v korist države. Z zakonsko odredbo je bilo vse premoženje Židov, ki so bili 15. aprila 1. 1941. državljani bivše kraljevine Jugoslavije ali niso imeli nobenega državljanstva, zaplenjeno brez odškodnine v korist države.

Potres. Naprave beograjske potresomerne postaje so te dni zabeležile močan potres, ki je trajal 22 sekund. Središče potresa je oddaljeno 415 km od Beograda.

Domači zdravnik

Lipov čaj je zdravilo za vrsto bolezni

Lipovo cvetje je že starodavno zdravilo v glavnem za prehlad. Zdj ko pravega čaja ni, pa velja tudi kot čajev nadomestek. Ako kuhamo čaj v zdravilne namene, ga damo navadno 10 gramov na pol litra vode. V zdravilne namene obrtujemo nekaj cvetja tako, da bo brez tistih krovnih listkov, ki jih imajo cvetovi. Po mnenju nekaterih zdravnikov so tisti listki brez zdravilnih snovi. Seveda potrebujemo tega cvetja za pravo čaj precej manj.

Čaj iz lipovega cvetja uporabljamo v domačem zdravilstvu najčešče pri prehladih, ki so združeni s katarjem, proti nahodu, kroničnemu kašlu, zasliženosti in hripi. Razen tega se uporablja čaj kot okrepujoče sredstvo za želodec, ledvice in mehur. Z vinom ali mlekom kuhano cvetje je dobro zdravilo pri bledičnosti. Pri krčih v debelem črevesu pomaga lipovo cvetje baje zelo naglo. V tem primeru moramo vzeti samo cvetje brez krovnih listkov, in sicer dve žlici na pol litra vode. Lipov čaj pa je tudi dobro uspavalno in pomirjevalno sredstvo. V ta namen spijemo zvečer skledico čaja, oslajenega z medom. Pri influenci dodamo lipovemu čaju žličko konjaka in spijemo tako pripravljen čaj še vroč.

V novejšem času so pričeli zdraviti nekateri zdravniki tudi božjast z lipovim čajem. Enako se začetna vodenica zdravi z lipovim čajem.

Iz lipovega čaja se dá pripraviti dober in prijetno dišeč izvleček, ki je baje dobro sredstvo za odpravljanje kožnih gub in peg. Umivanje v toplem lipovem čaju odpravlja kožne zajedalce in čisti kožo.

Odličen čaj iz lipovega cvetja napravimo na tale način: Vzemimo 10 gramov lipovega cvetja, nekaj zdrobljenih plodov divje vrtnice, nekaj zdrobljenih grenkih mandelov in kuhamo vsaj 10 minut. Ko dobi čaj primerno barvo, ga odcedimo in osladimo z medom ali sladkorjem.

Otročnicam kuhamo za žejo lipov čaj brez vseh primesi, le malo osladimo ga. Za otroke lipovega čaja ne kuhamo, marveč poparimo cvetje in čaj takoj odlijemo.

Tudi pri opeklinah pomaga lipov čaj. V lipov čaj namočene platnene krpe se položijo še tople in opečena mesta.

Lipovo cvetje pa izgubi, če je prestaro, na svoji zdravilni moči. Cvetje posušimo v senci, vendar čim hitreje. Ko je suho, ga shranimo v primernih skatlah, kozarcih ali pločevinasti posodi, da se ne razdiši. Ta posodo s cvetjem pa imejmo na suhem in značnem prostoru.

PO SVETU

× Mleko v kockah. Nekemu trgovcu v Kiehu se je posrečilo odkriti način predelovanja mleka v kocke. S posebnim postopkom se mleko z določenimi dodatki stisne v obliki kock, tako da ne more priti od zunaj vlaga do njega in se torej ne skisa. V Nemčiji bo še letos ustanovljena tvornica za izdelovanje mlečnih kock. To bo prva taka tvornica v Nemčiji. Če se bo ta način shranjevanja obnesel in če bodo začeli izdelovati mlečne kocke v večjem obsegu, bo imelo to velik vpliv v marsikaterem pogledu. Pomisliti namreč moramo, da je v petgramski kocki osminka litra mleka. Pošiljka, težka 14 kg, bo obsegala 2700 kock in iz tega bi se dalo pripraviti 450 litrov toplega ali hladnega mleka. 100.000 litrov mleka v kockah bi lahko poslali v 223 zavojih in zavzemali bi dve tretjini prostora manj kakor enaka količina mleka v prašku. Mleko v kockah se drži dobrega pol leta. Tako mleko ima pa še eno veliko prednost: da se namreč iz kock pripravljeno mleko tri dni ne skisa.

× Zemlja se stalno krči. Znanstveniki pravijo, da se obseg zemlje krči, čim starejša postaja zemlja. Postopno ohlajevanje notranjosti naše zemlje povzroči, da se stidi tri milimetre debela plast do tekočine razbeljenega kamena na leto. Ker se vsakemu telesu s strjevanjem manjša obseg, je na dlani, da je tudi notranjščina zemške obale podvržena temu pravilu. Kakor so izračunali strokovnjaki, se zemski premer zmanjša za celih šest centimetrov na tisoč let.

× Ponesrečeni sovjetski letalski napadi na Berlin. Iz Berlina poročajo: Sovjetski bombniki so že nekajkrat leteli nad vzhodno in severno Nemčijo. Nekaj sovjetskih letal je prišlo celo nad Berlin. Če pred njihovim prihodom v obrambni pas nemške prestolnice jih je dobro usmerjen ogenj protiletalskega topništva prisilil, da so se morali dvigniti zelo visoko. Sovjetska letala so vrgla samo nekaj eksplozivnih in zažigalnih bomb kar na slepo na kraje, ki niso v mestnem središču. Škoda, ki so jo bombe povzročile, je majhna.

× Na vsej zemlji je dnevno 1830 neviht. Po vremenslovskih podatkih nastane na zemlji vsako leto okrog 16 milijonov neviht. To pomeni, da imamo na zemlji vsak dan okrog 44.000 in vsako uro 1830 neviht. V zvezi s tem so prišli vremenslovci do zaključka, da švigne iz oblakov vsako sekundo blizu 360.000 strel. Samo v krajih blizu severnega in južnega tečaja in v izrazitih puščavskih pokrajinah, kjer zaradi nizke toplote ali suše zelo redko nastanejo nevihte, so ljudje varni pred strelami.

× 84letna žena se hoče ločiti od moža. Sodišče v Degebergu na Švedskem je te dni obravnavalo zadevo, ki je zbudila živo zanimanje. Gre za ločitev zakona, ki jo je zahtevala 84letna žena. Njen mož je prav toliko star in v zakonu sta živela 60 let. Rodilo se jima je več otrok, ki so zdaj stari že čez 50 let. Starka, ki zahteva ločitev, je izjavila, da se je med njo in možem vgnezdilo nesoglasje, ki mu ni leka. Mož pa je ženo zahtevalo odločno zavrnil, češ da bi ločitev zanj pomenila uničenje vse bodočnosti. Njegova žena, je rekla, je prišla na to misel samo zato, ker je po naravi lahkomišelnica in vihrava. Sodnik je izjavil, da zgodovina švedskega sodstva ne pozna podobnega primera. Nasvetoval je trmoglavici ženi, naj rajši počaka sodbe večnega Sodnika. Starka pa je bila gluha za vse prigovarjanje, zato nadaljuje ločitveni postopek.

× Vsak pik od mrčesa je lahko nevaren. Pik od muh, pajkov, stenic, komarjev, os, čebel, sršenov in škorpionov je tudi lahko nevaren. Muhe same na sebi niso strupene, a lahko prinesejo strup ali gnoj z drugih tvarin in ga vcepijo človeku. Ena sama muha lahko povzroči, da roka silno zateče. Primerilo se je pa tudi že, da je muha kri tako zastrupila, da je pičeni umrl. Vse druge žuželke vbadajo svoja žela v kožo in brizgajo svoj strup vanjo. Prizadeti ud večkrat hudo zateče, zelo boli in peče. Če se velika množica čebel, os ali sršenov spravi na človeka in ga opika, ga zastrupi tako, da omedli, zmeden govori, bljuva jedi iz sebe, srce mu oslabi in umre. Vplivena žela izvleci iz uda in glej, da se ti ne zlo- mijo. Ud umij z amonijakom, zmešanin z vodo. V navadi je tudi napravljati obkladke s krpami, ki so namočene v olju ali slani vodi. Če ni drugega pri roki, sta dobra tudi sirova čebula ali limonov sok.

SMEŠNICE

Obleka stori človeka

Obilen Jaka so gospod bankirski ves je njihov hod. Cigaro puhaajo, kadijo in čestitljivo se držijo.

Ko sukno pa odložijo, se Jaka čisto zožijo. Bankirski mine jih značaj, kot glista vidijo se zdaj.

Rešila se je iz zagate

Ko se ravnatelj Gašper vrne domov, začuti v sobi duh po tobaku in v pepelniku opazi ogorek cigarete. Takih cigaret on ne kadi. V tem vstopi njegova mlada žena. Ko vidi čudni izraz na obličju svojega moža, ji zamre nasmeh.

Mož ji položi roko na rame in ji pogleda v obraz: »Ali si imela obisk?«

»Ne.«
»Tako?« Kdo pa je potem kadil tole cigareto?«
Nekaj časa žena ne ve, kaj bi odgovorila, potem pa se ožunači ter reče smešljivo se: »Jaz.«
»Od kdaj pa kadiš?«
»Ah, že dolgo. Posebno takrat, kadar nisi doma.«

Zdajci zagleda žena na robu mize dozo, polno cigaret. Vzame jo in jo s smešljivim ponudi možu.

Zdaj je poražen. Ves vesel jo poljubi. Ona pa še tisti večer zapiše v svoj dnevnik: »Čudni ljudje so ti moški! Ogorek cigarete jim zbudi sum, polna doza cigaret pa jim razprši vse dvome!«

MED ZALJUBLJENCI

Ona: »Najbolje bo, da me pustiš in pozabiš.«
On: »Kako naj te pozabim, ko imam tako dober spomin?«

Obilna sadna letina na Dolenjskem

Novo mesto, septembra. Sadje je letos po Dolenjskem izredno dobro obrodilo. V Kostanjevici, St. Jerneju, Novem mestu, Mokronogu in Grosupljem je sadno drevje polno. Celo hruške, ki so pomladi slabo kazale, imajo precej sadov. Lepo kaže sadna letina tudi v Ribniški dolini, na Slemenih in na Kočevskem. Pohvalno jo, da letos povsod pridno pobirajo odpadlo sadje in ga sušijo. Sušilnice imajo mnogo dela. Tudi naš kmet je prišel do prepričanja, da nam sadje daje več koristi, če ga posušimo, ohranimo presno ali pa ga vkuhamo, kakor pa, če ga stolčemo za sadjevec ali pa napravimo iz njega žganje.

Za zimo je treba shraniti vsa trpežna jabolka, zlasti ona, ki nimajo na trgu prave vrednosti, za dom pa so izvrstna. Te trpežne vrste se ohranijo

PREVIDNOST

Nuša: »Zakaj se tvoja prijateljica ne da operirati?«

Nada: »Ker se boji, da bi ji zdravnik na pogledal v srce. Je namreč prvič zaljubljena.«

ZAKONSKI PREPIR

Žena: »Vas dan kuham zate, a kaj imam od tega?«

Mož: »Ti nič, a jaz pokvarjen želodec...«

PRAVO ZDRAVILO

Žena: »Moj mož je zmerom potr in čemerer. Ali ste ga pregledali, gospod doktor?«

Zdravnik: »Da, milostiva.«

Žena: »In kaj mu manjka?«

Zdravnik: »Ključ od vežnih vrat.«

SIJAJNO SREDSTVO

A.: »Ali je to sredstvo res dobro za rast las?«

B.: »Sijajno je. V eni steklenici se je zamašek močno držal. Stranka ga je izvlekla z zobmi in drugo jutro je že imela pod nosom krasne brke.«

V SOLI

Učitelj: »Samo istovrstni predmeti se lahko odštevajo. Treh jabolk ne moremo odšteti od ene hruške, kakor tudi ne treh konj od štirih psov.«

Jurček: »Tri litre mleka pa lahko od štirih krav, kajne, gospod učitelj?«

ALKOHOL MU JE POMAGAL

Matija: »Poglej tega človeka! Ta dolguje svojo srečo alkoholu!«

Matevž: »Kaj je to tvorničar alkoholnih pijač?«

Matija: »Ne. Toda njegov tast je bil takrat, ko je zapisoval hčeri doto, na smrt pijan.«